



# Agravista

nr. 15-16 (299-300),  
30 octombrie 2020

[www.agravista.md](http://www.agravista.md) CEL MAI COMPLET PORTAL AGRICOL DIN MOLDOVA

## CITIȚI ÎN NUMĂRUL CURENT:



**PRODUCĂTORII DE MERE  
AU FOST AFECTAȚI  
DE INTEMPERIILE VREMII**

3



**GUVERNUL ALOCĂ ÎNCĂ 24 DE MI-  
LIOANE DE LEI DREPT COMPENSAȚII  
PENTRU DIMINUAREA CONSECIN-  
ȚELOR CALAMITĂȚILOR NATURALE  
ASUPRA RECOLTEI ANULUI 2020**

5



**SCHEME DE FERTILIZARE  
A CASTRAVEȚILOR FĂRĂ  
CHIMICALE!**

7



**GUVERNUL A ÎMBUNĂȚIT PRICI-  
PIILE DE SUBVENȚIONARE PENTRU  
A CREȘTE NUMĂRUL DE PROIECTE  
START-UP ÎN AGRICULTURĂ ȘI DE  
SPORIRE A NIVELULUI DE TRĂI  
ÎN MEDIUL RURAL**

9



**ZIUA INTERNAȚIONALĂ  
A MURĂTURILOR –  
14 NOIEMBRIE**

11

## CUM E SĂ ÎNHAMI SATELIȚII LA BOROANE

Interviu cu Adrian CEPOI, producător agricol,  
membru al Federației Agricultorilor din Moldova FARM

Adrian Cepoi reprezintă noua generație de producători agricoli din Republica Moldova, pentru care agricultura contemporană se asociază nu cu sapa sau practicile milenare de prelucrare a solului. Locuitor al satului Mihăileni, raionul Râșcani, domnul Cepoi nu ezită să-și prelucreze ogoarele cu ajutorul sateliților, pe care nu-i înhamă la semănători, deocamdată, ci folosește avantajele sistemului GPS, bunăoară, la executarea multor lucrări agricole. De asemenea, este deschis noilor solicitări ale timpului și, practicile demonstrând necesitatea unor măsuri imperative, a ales să facă agricultură conservativă, eforturile dânsului fiind observate și apreciate, inclusiv de către instituțiile mass-media. La rândul nostru, redacția AGRAVISTA le propune cititorilor săi dragi un nou interviu cu Adrian Cepoi, producător agricol și membru al Federației Agricultorilor din Moldova FARM.

— Domnule Cepoi, în primul rând vreau să vă mulțumesc că ați găsit timp pentru acest interviu și, din start, vreau să vă întreb cum a fost, până la sfârșit de octombrie, acest an agricol pentru dumneata?

— Avem cu toții un an dificil, dar vreau să vă spun că, din practica anterioară, am avut și ani mult

— Pe moment, gestionez o suprafață de circa 180 de hectare, pornind de la 100, în 2008. De atunci, avem un potențial în creștere, prin muncă, prin investiții în tehnică și utilaje performante. Aici voi remarca faptul că, chiar de la debut, am aplicat și am obținut un grant pentru procurarea de tehnică agricolă, ceea ce a constituit



mai greu. Anul acesta, per ansamblu, pot deja să constat că este unul mediu, dacă e să judec după rezultatele obținute, în pofida tuturor intemperiilor. Și-a spus cuvântul, bineînțeles, practica acumulată și aderarea la tehnologiile agriculturii moderne. Pe plan comparativ, dacă e să-mi amintesc bine, anul 2007 a fost cel mai dificil, când eforturile depuse au dat rezultate sumare. Iar despre ce reprezintă practica de agricultură modernă, presupun că vom discuta în cele ce urmează...

— Ce suprafețe de teren gestionați și ce culturi creșteți, dar și o succintă descriere a afacerii pe care o gestionați?



un aport substanțial la dezvoltarea afacerii. O bună perioadă de timp am practicat agricultura tradițională, ca astăzi, deja, să mergem tot mai sigur pe mâna agriculturii conservative. În fond, cultiv grâu, orz, floarea-soarelui, soia și porumb.

— Criza pandemică v-a pus anumite piedici în buna desfășurare a activităților

agricole, fiind specializați în cultivarea grâului, orzului, floarea-soarelui, soia și porumb?

— Efectele crizei pandemice nu ne-au pus mari dificultăți, fiind resimțite îndeosebi la începutul pandemiei, atunci când nu funcționau magazinele și entitățile specializate, ceea ce, uneori, nu ne permitea să procurăm anumite inputuri necesare. În același timp, sunt conștient de faptul că această pandemie are, pentru noi, producătorii agricoli, efecte negative colaterale, or, atunci când Horeca, turismul etc. sunt grav afectate, atunci, firește, suferim și noi.

— Seceta din acest an a fost una extrem de severă, cum ați luptat cu efectele negative ale acesteia?

— În contextul secetei, pot constata cu mândrie că am procedat corect când am ales să practic agricultura conservativă. Deja de câțiva ani mă conving de justetea alegerii făcute, anul acesta oferindu-ne oportunități de testare a

Continuare în pag. 2

**Vă puteți abona la ziarul nostru  
la toate oficiile poștale din țară → 15**



# CUM E SĂ ÎNHAMI SATELIȚII LA BOROANE

Sfârșit.  
Început în pag. 1

agriculturii conservative chiar și pe culturi aparte. Rezultatele obținute nu lasă loc pentru interpretări, toate datele inclinand cântarul în favoarea agriculturii conservative.

— **Practicând, așadar, agricultura conservativă, putem să afirmăm că, în condiții de secetă acută, în care unii agricultori au recoltat nici 300 kg de grâu per hectar, agricultura conservativă și-a demonstrat viabilitatea, prin exemplul gospodăriei Dvs. ?**

— Dacă e să pornim de la faptul că, în condiții destul de dificile, am recoltat peste 2,5 tone de grâu la hectar, atunci răspunsul este la suprafață. Nu-mi asum rolul de a promova niște lucruri pe care nu le-am testat personal, vorbesc doar despre ceea ce am realizat cu mâinile proprii, astăzi deja, la o oră de bilanț a acestui an agricol, având toate motivele să afirm cu tărie că agricultura conservativă reprezintă viitorul incontestabil al ramurii.

— **Ce culturi au mers mai bine în acest an, care mai rău, și, eventual, pe ce culturi veți miza pe viitor?**

— Am spus anterior că mizez, în fond, pe cultivarea grâului, orzului, soia și floarea-soarelui, aceste culturi fiind, așa să le zicem, dragi inimii mele. Este de menționat faptul că, pentru grâu, bunăoară, nu am o semănătoare caracteristică agriculturii conservative, următoarea investiție, așadar, urmărind acoperirea acestei necesități. Rezultate bune, fiind în cont de condițiile climatice specifice ale anului, am înregistrat la floarea-soarelui, ridicând până la trei tone per hectar. Aici este important să evidențiem practicarea corectă a asolamentului, anul acesta

contând foarte mult identificarea perioadei optimale, de exemplu, la semănatul grâului. De aici, pe câmpurile alăturate a doi producători diferiți poți observa că unul a avut roadă, iar altul nu prea.

— **Cum ați ajuns la agricultura conservativă, de unde a apărut ideea propriu-zisă?**

— A fost, probabil, un caz fericit, la care, desigur, se adaugă insistența de a studia intens noile practici și tehnologii în domeniu. S-a întâmplat acum câțiva ani, când, din lipsă de precipitații și solul fiind extrem de tare, nu am reușit să prelucrez câmpiile toamna, pentru grâu. Ajuns în primăvară, am decis, pentru prima dată, să purced la semănatul în miriște, rezultatele obținute fortificându-mi încrederea în capacitatea agriculturii conservative de a diminua cheltuielile, timpul acordat lucrărilor agricole, dar și de a contribui plenar la păstrarea și refacerea solului. Agricultura conservativă, din practica acumulată, nu asigură cele mai înalte roade, cu fluctuații negative de la an la an, ci îți oferă roade constante, la care se adaugă celelalte beneficii, precum, bunăoară, combaterea eficientă a eroziunii solului, o problemă pentru întreaga lume, nu doar pentru Republica Moldova.

— **Cum rezolvați problemele ce țin de tehnica și utilajele pentru practicarea agriculturii conservative?**

— Este de constatat că, în cazul agriculturii tradiționale, tehnica și utilajele agricole sunt extrem de solicitate, în caz de secetă și sol uscat, un grad înalt de uzură necesitând noi și noi investiții. În cazul agriculturii conservative, unde solul beneficiază de un strat protector, situația este alta. Chiar dacă aceste utilaje sunt mai specifice, acestea nu se



mai uzează într-un asemenea hal. În regiunea mea, terenurile agricole sunt preponderent în pantă, ceea ce necesită o adaptare a tehnicii procurate. Din practica acumulată, am ideea unei semănători pentru agricultura conservativă, care să faciliteze lucrările agricole în pantă și, plus că sunt inginer de profesie, fie îmi procur acest model la lansare, fie sunt gata să investesc pentru a o construi cu forțe proprii. Dar, la general, deținem cele necesare, îndeosebi pentru culturile de grupa a doua.

— **Condițiile climatice dificile din ultimii ani au**

**început să schimbe percepția fermierilor din Republica Moldova asupra agriculturii. Dacă în urmă cu câteva decenii mulți nici nu puteau să-și imagineze măcar că se poate semăna direct în miriște sau că mai multe lucrări agricole pot fi realizate în același timp, acum este un subiect la ordinea zilei. Având o experiență vastă în acest domeniu, ce le-ați recomanda altor producători agricoli ?**

— Am remarcat, cu o anumită doză de subiectivism, desigur, că agricultura tradițională este practică de către

producătorii agricoli consacrați domeniului de mulți ani, cu o anumită vârstă deja. Agricultorii din generația mea sunt mai receptivi la provocările și imperatiile timpului, tot mai mulți insistând să practice agricultura conservativă. Voi insista repetat, ținând cont de schimbările climatice tot mai pregnante – agricultura conservativă nu are alternativă și, profitând de ocazie, îi îndemn pe toți agricultorii să se realizeze cerințelor timpului.

— **În vara lui 2019, am avut ocazia să ne vedem, alături de colegi și minunata Dvs. familie, în cadrul**

**unei vizite în câmp. În calitate de gazdă, ne-ați vorbit atunci despre cultivarea de soia în agricultura conservativă etc. Profitând de ocazie, astăzi eu vreau să vă întreb ce schimbări s-au produs în familia Dvs. și dacă, eventual, nu vă gândiți să întemeiați o "dinastie" de agricultori ?**

— Vă mulțumesc pentru această întrebare, este un moment deosebit de plăcut pentru mine. În toamna lui 2019, soția mi-a născut un băiat, pe care ni l-a trimis Dumnezeu pentru a ne simți cei mai fericiți părinți din lume. Îmi propun, desigur, când mezinul va atinge majoratul, să-mi fie alături, în muncă, în gestionarea afacerii, pe acest motiv dorind să-i transmit toată experiența și cunoștințele acumulate. La modul sincer, mă doare faptul că mulți cetățeni pleacă peste hotare, pentru a-și câștiga pâinea. În aceste condiții, eu îmi propun să cresc copiii și grâul acasă, alături de rude și prieteni, ca prin munca depusă să schimbăm lucrurile în bine!

— **Domnule Cepoi, vă mulțumesc pentru acest interviu. Să aveți parte de roade bogate și numai bucurii!**

## AGRICULTURA CONSERVATIVĂ CA ALTERNATIVĂ LA AGRICULTURA CONVENȚIONALĂ

Pentru o lungă perioadă de timp, agricultura și lucrările solului au fost considerate sinonime. Lucrările solului au fost o parte integrantă a agriculturii încă de la începuturi și au servit câtorva scopuri importante: pregătirea patului germinativ, reducerea compactării solurilor în vederea sporirii aerației și a unei mai bune dezvoltări a sistemului radicular al plantelor, reducerea gradului de îmburuienare, încorporarea fertilizanților și amendamentelor, managementul resturilor vegetale.

Probabil, cel mai profund efect negativ al lucrărilor solului în întreaga lume îl constituie degradarea solului din cauza acțiunii vântului și apei. Aproximativ 80% din suprafața agricolă la nivel global suferă din cauza eroziunii moderate către severe, cu pierderi de sol de 30-40 t/ha/an.

Prin încorporarea resturilor vegetale și lăsarea solului descoperit vântul și apa pot muta cu ușurință particulele de sol sub formă de praf sau sedimente. În Statele Unite ale Americii „dust bowl” din anii 1930 a fost considerat unul dintre cele mai neplăcute evenimente climatice care au afectat continentul nordamerican în secolul al XX-lea și a fost considerat o consecință a încorporării resturilor vegetale sub brazdă și a lăsării solului descoperit, fără protecție vegetală. O altă consecință o constituie reducerea productivității agricole în întreaga

lume. Creșterea densității aparente și a diminuării porozității în solurile degradate le face dificile pentru penetrarea sistemului radicular al plantelor și al accesului acestora la elementele nutritive. Particulele de sol mobilizate sub acțiunea precipitațiilor pot, de asemenea, afecta calitatea

rirea nivelului producției, dar simultan a condus la degradarea și diminuarea resurselor naturale.

În ultimii treizeci de ani, la nivel internațional, s-au făcut pași rapizi pentru dezvoltarea și răspândirea tehnologiilor de conservare a resurselor naturale (Resources Conserving Teh-



nologii – RCTs) care implică utilizarea eficientă a resurselor naturale și a inputurilor. Spre exemplu: noi genotipuri cu capacitate ridicată de producție, cu calitate superioară a semințelor, cu rezistență/toleranță la atacul patogenilor și/sau dăunătorilor etc. pot fi considerate a căpătat importanță odată cu amploarea luată de degradarea resurselor naturale la nivel global și nevoia de a reduce costurile de producție, de a crește profitabilitatea, de a face agricultura mai competitivă și de a răspunde nevoii sporite de hrană la nivel global.

Sistemul convențional de agricultură a determinat spo-

de resturi vegetale care trebuie reținută în sistem zero tillage pentru îmbunătățirea calității și sănătății solului etc., dar nu orice tehnologie de conservare a resurselor înseamnă agricultură conservativă. Distincția trebuie făcută, deoarece s-a demonstrat că unele tehnologii de conservare a resurselor s-au dovedit atractive pe termen scurt, dar nu pot fi sustenabile pe termen scurt. Un exemplu în acest sens îl reprezintă metoda zero tillage fără reținerea resturilor vegetale și fără rotația culturilor, care, în anumite circumstanțe, poate fi mai periculoasă pentru productivitatea și stabilitatea agroecosistemului, decât aplicarea continuă a practicilor convenționale. O viziune liniară asupra dezvoltării unei tehnologii poate funcționa în cazul tehnologiilor simple, dar nu și în cazul tehnologiilor complexe, și agricultura conservativă este o tehnologie complexă, care implică schimbări în întregul sistem de producție, începând cu mașinile folosite pentru semănat și recoltat, metoda de semănat, managementul resturilor vegetale, administrarea fertilizanților, combaterea buruienilor, patogenilor și dăunătorilor, rotația culturilor etc.

Ca urmare, plantele fac față diferit stresului cauzat de factorii abiotici. Agricultura conservativă se sprijină pe trei principii de bază: perturbarea minimă a solului, rotația optimă a culturilor și reținerea resturilor vegetale pe sol (minim 30%)

### Federația Agricoltorilor din Moldova FARM

Bd. Ștefan cel Mare 123V  
MD – 2004, Chișinău, Moldova

Tel (+373 22) 23 56 01, fax (+373 22) 23 78 30

### Organizațiile regionale ale Federației Agricoltorilor:

Cantemir (273) 2 28 53  
Drochia (252) 2 70 32  
Edineț (246) 2 43 84  
Fălești (259) 2 29 51  
Hâncești (269) 2 34 08

Nisporeni (264) 2 38 57  
Orhei (235) 2 49 55  
Râșcani (256) 2 45 84  
Ungheni (236) 2 34 55  
Cahul (299) 2 14 13

Publicație periodică a Federației Agricoltorilor din Moldova | FARM  
**Agravista**

**Redactor-șef:** Eduard BALAN

**Machetare:** Victor PUȘCAȘ

**Adresa redacției:** MD-2004, Chișinău,  
bd. Ștefan cel Mare, 123 V. Tel.: 23-56-98  
e-mail: ebalan@agrofarm.md  
www.agravista.md

Tiparul executat la tipografia «PRAG-3»

Comanda nr. 391

Tiraj: 3500



# PRODUCĂTORII DE MERE AU FOST AFECTAȚI DE INTEMPERIILE VREMII

Interviu cu Teodor Căpățînă, producător agricol specializat în producerea de mere

Recolta de mere la nivel european estimată pentru acest an este de 10, 710, 646 tone. Cantitatea este cu aproape unu la sută mai mică decât cea de anul trecut și cu aproape patru la sută decât cea obținută, în medie, în ultimii trei ani. Potrivit estimărilor făcute în cadrul conferinței Prognosfruit 2020, reprezentanții Asociației Mondiale a Merelor și Perelor au precizat că producătorii din Franța, Spania și Portugalia au strâns o roadă mai mică din cauza că o bună parte din livezi au fost plantate cu soiuri de mere care intră în periodicitate, respectiv, n-au rodit în acest an. Iar Austria, Croația și Ungaria vor avea în acest an o recoltă mai mică de mere din cauza condițiilor climatice nefavorabile, iar Belgia – din cauza suprafețelor cu plantații de mere, care s-au micșorat. Potrivit unor premoniții ale experților, producția de mere în Republica Moldova va fi mai mică și va constitui în jur de 530 mii tone, cu aproape 80 de mii de tone mai puțin comparativ cu sezonul trecut. Pentru consumul intern sunt estimate în jur de 60 mii tone, mai puține cu aproape 23 de mii de tone decât anul trecut, iar la export vor ajunge alte 220 de mii de tone. În același timp, la procesare sunt prevăzute 250 de mii de tone de mere, cu aproape 40 de mii de tone mai puțin comparativ cu sezonul trecut. În contextul acestor date, discutăm în acest interviu cu Teodor Căpățînă, horticultor, membru al Federației Agricoltorilor din Moldova FARM, manager al Companiei AGRO-DITAL, rezident al satului Cotiujeni, raionul Briceni.



că pandemia a perturbat buna funcționare a relației producător-agricultor. Cu referință la forța de muncă antrenată, urmărim cu strictețe toate rigorile dictate de către obiectivul combaterii pandemiei, toți angajații fiind asigurați cu întreg necesarul de protecție, de la măști, dezinfectant etc.

**– Înghețurile de primăvară cam cât, procentual, au redus posibilitatea roada de mere pentru livezile Dvs., ați făcut niște estimări acum, când ați strâns roada?**

– Înghețurile severe din primăvara trecută au compromis substanțial rezultatele așteptate. În funcție de locul de amplasare al plantației, unele au fost afectate în proporție de 40%, iar altele – până la 60-70 la sută din potențialul inițial. Și aceasta imediat după anul 2019, în care, am spus mai sus, am avut zero rezultate, din cauza grindinei.

**– Înghețurile de primăvară fiind tot mai prezente, cum considerați că s-ar putea de combătut mai eficient efectele acestora?**

– Dacă e să vorbim despre practicile la îndemâna producătorilor mici, atunci pentru o suprafață mică de livadă posibil că mai este rezonabil să folosești fumul de la ruguri, în cazul plantațiilor mari asemenea practici fiind ineficiente. O metodă tot mai des utilizată, dar și destul de costisitoare, este tot mai des întâlnită, spre exemplu, în Polonia. Aceasta presupune montarea unor instalații staționa-

**de către întreprinderile specializate? Ce prețuri se oferă și dacă sunt convenabile pentru producătorii de mere?**

– Pe moment nu am livrat, deocamdată, nimic la export, toată roada selectată am pus-o la frigider. De la alți colegi din branșă am înțeles că prețurile sunt destul de convenabile, pentru exportatori. În același timp, destul de bune sunt prețurile și pentru procesarea merelor, întreprinderile specializate oferind un preț de câteva ori mai mare decât anul precedent.

**– Dar cum au evoluat lucrurile toamna, după ploile abundente?**

– Într-o anumită măsură merele au fost afectate, dacă e să ținem cont de faptul că în regiunea noastră au căzut precipitații abundente, aproape cât o jumătate din norma anuală. Din această cauză, se tergiversează și perioada de recoltare, pe care, inițial, plănuiam s-o terminăm către 28 octombrie. Totuși, în linii mari, voi reitera repetat faptul că, anul acesta, întreprinderea pe care o reprezint va avea rezultate incomparabil mai bune decât anul precedent.



**practici horticultura fără de implementarea sistemelor de irigație? Acestea fiind destul de scumpe, oare toți producătorii de mere ar putea identifica resurse pentru un asemenea efort?**

– Cerințele pieței nu lasă loc pentru interpretări, or, cei care nu vor investi în dezvoltare și modernizare, vor dispărea din peisaj. Anul acesta noi am avut noroc de mai multe precipitații, chiar dacă colegii din alte localități apropiate nu au beneficiat de aceleași condiții. Cu natura, așadar, nu te poți în poară. Efectele secetei le-am observat și noi, dar nu deosebit de tare, mai ales în perioada formării fructelor, în lunile iunie-iulie. Cu referință la sistemele de irigare și toate celelate ingrediente caracteristice unei afaceri moderne în domeniu, precum plasa antigrindină, bunăoară, este necesar să realizăm că acestea nu sunt un moft, ci o condiție indispensabilă obținerii unor roade pe măsura eforturilor depuse.

**– Care este situația cu merele destinate exportului, dar și cele orientate pentru prelucrare**

**– În aceste condiții, ce sfaturi puteți oferi producătorilor de mere din țara noastră și, eventual, ce credeți că s-ar preta să întreprindă autoritățile competente pentru a dezvolta cu succes producerea de mere în Republica Moldova?**

– La acest capitol este necesar, cred, să fie acordată o atenție sporită pregătirii de tineri specialiști în domeniul agricol. Tot mai multe sunt cazurile când, la propriu, nu găsești specialiști, agronomi cu studii consacrate. Aici cade bine exemplul unor țări vecine, în care statul oferă lunar tânărului specialist în agricultură un suport substanțial, ceea ce, cu siguranță, îi motivează pe tineri să facă carieră în acest domeniu. Sunt indicate, așadar, măsuri la scară națională, de promovare a unor politici de atragere a tinerilor, de popularizare a agriculturii, o ramură deosebit de importantă atât pentru economia națională, dar și la scară internațională.

**– Vă mulțumim pentru interviu și vă urăm mult succes în activitatea desfășurată!**

**– Stimate domnule Căpățînă, în debutul interviului rog să ne faceți o prezentare a afacerii pe care o gestionați, pentru ca să vă cunoască mai bine cititorii noștri.**

– La o prezentare sumară, pot să vă spun că reprezint compania AGRODITAL S.R.L., care este specializată, preponderent, pe creșterea merelor. Astfel, gestionăm circa 70 de hectare de livezi intensive și superintensive de măr, avem puțin teren arabil, iar anul trecut am plantat patru hectare de caise și șase de cireș. La nivel de infrastructură, avem un depozit frigorific cu o capacitate de circa 1200 de tone. În aceste condiții, muncim și ne străduim să realizăm lucruri frumoase.

**– Așadar, acest an agricol fiind unul extrem de complicat și specific, vrem să vă întrebăm, la modul general, dacă intemperiiile din acest an nu v-au afectat activitatea în măsura în care să vă dezamăgiți de afaceri, așa cum au procedat mai mulți producători agricoli?**

– Suntem conștienți de faptul că agricultura necesită multă responsabilitate, efort și dăruire de sine, roadele gliei fiind dulci și mâinile crestate, vorba bătrânilor. Este de specificat că anul

precedent, 2019, pentru noi a fost unul mult mai dificil, chiar dacă în acesta pandemia se suprapune pe efectele înghețurilor de primăvară, secetă sau ploii inopinate. Anul trecut grindina ne-a distrus, practic, livezile, pe suprafețe extinse de livadă fiind totalmente afectați până și mugurii, ca să nu mai spunem că merele, lovite de grindină, au fost despicate în două. Pe mulți copaci nu a rămas nici frunze, atât de nemiloasă a fost natura. Dar, în pofida acestor greutăți, întotdeauna găsim rezerve interioare, pentru a o lua de la început și a merge înainte.

**– Până a aborda efectele secetei, a înghețurilor și a ploilor de toamnă, rog să ne spuneți dacă activitatea companiei Dvs. a fost afectată de către criza pandemică și sub ce aspecte ale activității?**

– În linii mari, simțim cu toții efectele pandemiei, pe diverse planuri. Reducerea consumului îi afectează, desigur, pe toți producătorii agricoli, fără excepție. S-au observat mai multe efecte negative, dar nu pot să zic că am fost afectați extrem. Unele impedimente au fost înregistrate, într-o perioadă, pe segmentul asigurării cu diverse componente necesare prelucrării plantațiilor, pe motiv



# AO „CUTEZĂTORUL” A OFERIT UN BUN EXEMPLU CUM SE IMPLEMENTEAZĂ UN PROIECT CU EFECTE BENEFICE ASUPRA LOCALITĂȚII

Pe 22 octombrie curent, la Fălești a avut loc conferința de finalizare a proiectului "Parteneriat pentru buna guvernare și dezvoltare locală a orașului Fălești". În sala de ședințe a Consiliului Local s-au întrunit locuitorii urbei, gestionarii proiectului, reprezentanți ai autorităților publice și ai mass-media, managerul proiectului, Victor Cimpoieș, oferind asistenței un raport detaliat despre activitățile desfășurate și raportul final asupra proiectului. Astfel, s-a menționat că scopul proiectului este de a contribui la dezvoltarea societății civile de nivel local din Republica Moldova, care promovează și monitorizează transparența și responsabilitatea instituțiilor publice, inclusiv în implementarea Acordului de Asociere RM-UE. De asemenea, accentele au fost puse și pe contribuția la perfecționarea activității administrației publice locale, prin implicarea cetățenilor în procesul de consultare, adoptare și monitorizare a executării bugetului orașului, sporirea gra-



dului de transparență a activității Consiliului local Fălești. În același context, Victor Cimpoieș a reiterat și obiectivele asumate în cadrul proiectului, care urmăreau sporirea cu cel puțin 20 la sută a nivelului de informare și implicare a cetățenilor în monitorizarea bugetului și asigurării transparenței APL;

devoțarea capacităților a 240 de reprezentanți ai ONG-urilor, APL, instituțiilor publice și mass-media privind utilizarea mecanismelor de comunicare și cooperare cu APL, implicarea în procesele de monitorizare ale bugetului; implicarea cetățenilor în procesul de monitorizare a procedurilor bugetare în orașul Fălești, realizarea mecanismelor de participare civică la influențarea lui, participarea la perfecționarea activității transparente a Consiliului local.

Aportul altor actori la realizarea proiectului a fost elucidat de către alți vorbitori, printre care partenerii proiectului și mai mulți membri ai Coaliției locale pentru transparență bugetară, precum viceprimarul orașului Fălești, Anatol Antonciuc, care a apreciat înalt capacitatea implementatorilor de a promova rezultate pozitive, în beneficiul cetățenilor. De asemenea, viceprimarul a mai reiterat și importanța consolidării unei colaborări mutuale între

organizațiile sectorului asociativ și instituțiile APL, eforturile consolidate fiind de natură să promoveze pe agenda cotidiană elemente de modernizare.

Printre principalele subiecte abordate s-au evidențiat, alături de activitățile cu efect tactic, precum confecționarea de bannere, editarea și distribuția de pliante informative etc., și acțiunile complexe, adunări informative etc., dar și realizarea unui sondaj al opiniei publice privind accesul la informația și participarea bugetară a populației. În cazul ultimei activități, rezultatele obținute au confirmat importanța și utilitatea implementării proiectului, unele voci insistând pe necesitatea continuării acestuia. Astfel, s-a atestat, în cadrul sondajului de opinie, că localnicii se informează din mass-media (48%), de la panoul informativ al Primăriei (22%), de la întrevederile nemijlocite funcționarii și consili-

erii Primăriei (9%) și pagina web a Primăriei Fălești. Aici este relevant faptul că, după eforturile depuse de implementatori, a crescut considerabil numărul de cetățeni care se informează de pe pagina web: astăzi se informează 46% față de circa 20 la sută anterior. Un trend ascendent a fost atestat și pe dimensiunea cunoașterii de către cetățeni a drepturilor lor de a asista la ședințele Consiliului local, pentru a monitoriza, din prima sursă, activitatea autorităților locale, ceea ce, indubitabil, determină un grad de transparență mult mai înalt al activității acestora.

Observatorii independenți, dar și cetățenii orașului Fălești, au apreciat rezultatele înregistrate în cadrul proiectului desfășurat, activitățile desfășurate fiind considerate oportune și benefice.

Proiectul este implementat de AO „CUTEZĂTORUL” în parteneriat cu AO „Rural Nord”, Centrul pentru Cooperare al Tineretului, primăria Fălești și este finanțat de Uniunea Europeană și Fundația Konrad Adenauer (KAS), prin intermediul Programului de granturi „Dezvoltarea societății civile la nivel local în Republica Moldova” (vezi pagina web dezvolt.md) și partenerului regional Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”.

**NOTĂ:** Proiectul "Dezvoltarea societății civile la nivel local în Republica Moldova", finanțat de Uniunea Europeană și Fundația Konrad Adenauer (KAS), va oferi, în perioada anilor 2019-2021, granturi în valoare de circa 3 milioane de euro Organizațiilor Societății Civile, care își desfășoară activitatea în afara municipiului Chișinău.



## CREȘTE TEMPOUL ȘI PREȚURILE DE EXPORT PENTRU STRUGURII DE MASĂ DIN MOLDOVA

Potrivit Serviciului Vamal al Moldovei, la jumătatea lunii octombrie, peste 11 mii de tone de struguri de masă din recolta din 2020 au fost exportate din țară. Aproximativ jumătate din volumul total al livrărilor externe a mers spre Rusia - aproximativ 5,4 mii tone. România, cu 3 mii tone, Ucraina - 1 mii tone și Polonia - 0,5 mii tone au fost, de asemenea, importatori importanți de struguri din Republica Moldova.

Specialiștii Asociației Naționale a Producătorilor de struguri de masă din Moldova consideră că exporturile intensive nu caracterizează actuala perioadă. Comparativ cu perioada similară a lui 2019, au fost exportate produse respective cu o treime mai puțin.



În același timp, conform informațiilor furnizate de operatorii pieței moldovenești de fructe și pomezi, rata exportului este chiar în creștere. Acest lucru se datorează creșterii cererii și prețurilor de cumpărare pentru struguri roșii pentru aproape întreg octombrie. De la începutul lunii până la sfârșitul săptămânii trecute, prețurile la strugurii din soiul principal de export „Moldova” au crescut cu 2 lei / kg - în medie la 11 lei / kg (0,65 USD / kg).

Anterior, șefii marilor întreprinderi viticole au presupus că exportul masiv de struguri va începe nu mai devreme de mijlocul lunii noiembrie. În parte, această ipoteză s-a datorat faptului că în a doua jumătate a campaniei de recoltare au apărut prognoze pesimiste: recolta va fi cu 40-50% mai mică decât anul trecut și doar aproximativ 20 de mii de tone de produse vor fi depozitate în frigidere pentru depozitare. Cu toate acestea, conform estimărilor operaționale ale asociațiilor regionale de viticultori, depozitele au primit nu mai puțini struguri decât în medie în ultimii trei ani - adică aproximativ 30 de mii de tone.

## CIRCA 365 DE GOSPODĂRII DIN SATUL TÎRNOVA, RAIONUL EDINEȚ AU FOST CONECTATE LA APĂ



Circa 365 de gospodării din satul Tîrnova, raionul Edineț au fost conectate la apă potabilă la robinet. Pe 22 octombrie curent a avut loc evenimentul de inaugurare a apeductului, ce a fost construit grație unui proiect de protecție a mediului finanțat din Fondul Ecologic Național, având și suportul Ambasadei Poloniei, dar și cu contribuția autorităților publice locale.

Noul sistem de apeduct are o lungime de 23 km. Investiția totală în construcția și montarea acestuia a constituit circa 8,5 milioane de lei. Din suma totală circa 6,9 mln au fost

alocați din bugetul de stat prin Fondul Ecologic Național pentru construcția apeductului, Ambasada Poloniei a oferit circa 550 mii de lei, bani ce au fost cheltuiți pentru conectarea la apeduct a gospodăriilor, iar Consiliul raional Edineț și Primăria satului Tîrnova au avut o contribuție de 500 mii lei și respectiv 590 mii lei.

În cadrul evenimentului, ministrul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Ion PERJU a subliniat că obiectivul de aprovizionare cu apă și canalizare este un domeniu de intervenție important în politica de

dezvoltare regională, dar și în vederea protecției mediului și a sănătății oamenilor.

„Obiectivul de a asigura accesul la apă de calitate a tuturor cetățenilor este o prioritate la nivel național. Investițiile pe care le facem din bugetul de stat și cu suportul partenerilor de dezvoltare sunt binevenite și sperăm să multiplicăm aceste inițiative, să reușim să sporim ritmul de implementare a proiectelor de aprovizionare cu apă și sanitație. Ne bucurăm că locuitorii satului Tîrnova beneficiază de apă potabilă la robinet”, a precizat ministrul Ion PERJU.

Ambasadorul Poloniei la Chișinău, Bartłomiej Zdaniuk afirmă că țara sa a susținut și va susține Republica Moldova și în continuare în implementarea proiectelor pentru cetățeni.

La rândul său, primarul satului Tîrnova, Cornelia Rusu, a mulțumit tuturor partenerilor pentru suportul oferit în implementarea eficientă a proiectului și a menționat că: „este o realizare importantă faptul că apa potabilă a ajuns în casele oamenilor, de aceea mulțumim partenerilor pentru sprijinul acordat în cadrul proiectului”.



## ION CHICU: „GUVERNUL VA ÎNTREPRINDE MĂSURILE NECESARE PENTRU RESTABILIREA RAMUREI SEMINCERE ȘI SUSȚINEREA CERCETĂTORILOR ȘTIINȚIFICI”



**Prim-ministrul Ion Chicu a efectuat o vizită de lucru la Institutul de Fitotehnie "Porumbeni", unde a discutat cu cercetătorii și colaboratorii întreprinderii despre măsurile care necesită a fi întreprinse pentru revigorarea sectorului semincer.**

Ion Chicu a vorbit despre necesitatea de a spori potențialul de export al semințelor, menționând că Executivul va întreprinde măsurile necesare în acest sens: "Restabilirea ramurei semincere este o

prioritate pentru noi, un patrimoniu care trebuie dezvoltat. Continuăm să exportăm semințe pe unele piețe tradiționale, însă este necesar să sporim aceste capacități. Vom revedea Regulamentul privind subvenționarea în agricultură, astfel încât producerea de semințe să fie susținută de stat. Vom consolida baza tehnico-materială a Institutului din Porumbeni".

Totodată, a fost examinată necesitatea implementării unor modificări ale legislației, pentru a opri exodul tinerilor specialiști din

domeniul științei. „Este necesar de susținut cadrele tinere și aici o să modificăm hotărârea de Guvern, ca să aplicăm și pentru tinerii cercetători acele măsuri care le aplicăm pentru pedagogii și medicii, privind indemnizația de 120 mii de lei", a menționat premierul Ion Chicu.

Printre problemele invocate de angajații Institutului se numără

tatea dotării laboratorului cu un utilaj modern. Un subiect discutat a fost și reglementarea procesului de înregistrare a dreptului de autor pentru hibridi, dar și posibilitatea de trecere la o altă formă de organizare a Instituției.

Prezent la eveniment, Ion Perju, ministrul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM) a



lipsa unui frigider pentru a menține fondul genetic, dar și colecțiile importante ale institutului. Colectivul s-a referit și la necesitatea unui sistem de irigare, dar și la necesi-

menționat că se pregătește un plan de acțiuni concrete la acest subiect: „Ne dorim acțiuni pe întregul lanț valoric – de la pregătirea cadrelor științifice, până la subvenționa-

re. Discuțăm cu reprezentanții instituțiilor științifice, cu agenții economici despre măsurile tehnice necesare. Ulterior, vom veni cu o Hotărâre de Guvern", a specificat ministrul Perju.

Administrația întreprinderii i-a prezentat premierului expoziția de hibridi, menționând că în ultimii ani au fost elaborate 73 specii noi, 49 dintre care au fost incluși în Registrele Oficiale de Stat: "Hibridii pe care îi producem sunt destul de toleranți la secetă, deaceia se bucură de succesul producătorilor autohtoni. Porumbul este singura cultură agricolă care conține Aur, deaceia ceea ce creștem aici este o bogăție în tot sensul cuvântului, care ne asigură securitatea alimentară a statului", a menționat directorul Anatol Spivarenco.

Menționăm că Institutul de Fitotehnie "Porumbeni" produce anual în jur de 120-150 tone de forme parentale, din care se obțin cca 4 mii de tone de semințe. Cca 50% rămân pe piața internă, restul se exportă în Belarus, Rusia și Kazahstan. În cadrul Institutului de la Porumbeni activează 120 de specialiști, dintre care 25 sunt cercetători științifici.

## GUVERNUL ALOCĂ ÎNCĂ 24 DE MILIOANE DE LEI DREPT COMPENSAȚII PENTRU DIMINUAREA CONSECINȚELOR CALAMITĂȚILOR NATURALE ASUPRA RECOLTEI ANULUI 2020

**Cabinetul de miniștri a aprobat, recent, în ședință de Guvern, Hotărârea cu referire la alocarea a încă 24 de milioane de lei drept compensații pentru diminuarea consecințelor calamităților naturale asupra recoltei anului 2020.**

În cadrul ședinței ministrul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Ion PERJU a menționat că urmare a corectării și generalizării informațiilor în teritoriu și transmiterea acestora către MADRM, a fost totalizată informația suplimentară pe întreg teritoriul țării, referitoare la suprafețele de cultură cerealiere de prima grupă, afectate de secetă și grindină. Erorile constau în transcripția incorectă a denumirii agentului economic, neinclusiunea agenților

economici în informația prezentată de APL de nivelul I și II pentru Raportul totalizator, precum și alte erori cu țin de denumirea culturii sau anul însămânțării precum și prezentarea tardivă a informației generalizate pe raion.

„În procesul de implementare a prevederilor Regulamentului privind stabilirea modului de acordare a compensațiilor pentru diminuarea consecințelor calamităților naturale asupra recoltei anului 2020, s-a constatat că unii producători agricoli, din motive obiective, dar și erori a reprezentaților din cadrul APL de nivelul I și II, nu au putut beneficia de compensații din Fondul National de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural. În context, am primit mai multe solicitări din partea agenților economici, a asociațiilor de profil, APL de

nivelul II și a Grupului parlamentar de lucru pentru redresarea situației în agricultură, de a modifica Regulamentul și a suplini Raportul totalizator cu Raportul totalizator suplimentar, inclusiv modificarea termenului de depunere a dosarelor, iar circa 250 de agenții economici să poată beneficia de compensații", a precizat ministrul Ion PERJU.

Potrivit ministrului, modificările Regulamentului sunt neesențiale și nu generează schimbări ale mecanismului de acordare a compensațiilor, iar agenții economici, care nu au putut beneficia de compensații, corespunzând tuturor criteriilor de eligibilitate dar nefiind introduși în Raportul totalizator, pot deveni subiecți ai Raportului totalizator suplimentar și potențiali beneficiari de compensații.



## GUVERNUL A ÎNTREPRINS MĂSURILE NECESARE PENTRU DESFĂȘURAREA ÎN SIGURANȚĂ A SCRUTINULUI DIN 1 NOIEMBRIE

**Cabinetul de miniștri s-a întrunit în ședință, pe 28 octombrie curent, pentru a examina mai multe subiecte importante de pe agenda propusă.**

Ion Chicu a fost informat că 99% din numărul de beneficiari ai indemnizației unice în mărime de 900 de lei și-au primit banii. Cetățenii care nu s-au prezentat la oficiile poștale, vor putea beneficia de suportul financiar din partea Guvernului până la sfârșitul anului 2021.

Au fost prezentate informațiile privind evoluția situației epidemiologice. Potrivit Vioricăi Dumbrăveanu, Ministrul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, instituțiile medicale dispun de suficiente locuri, inclusiv în terapie intensivă, pentru tratamentul persoanelor infectate cu COVID-19.

Prim-ministru s-a interesat despre pregătirea secțiilor de vot în străinătate. "Autoritățile au întreprins toate măsurile necesare pentru ca cetățenii Republicii Moldova să-și poată exercita în siguranță dreptul la vot în cadrul alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie. Echipamentul medical de protecție și buletinele de vot au fost livrate birourilor electorale, inclusiv celor din afara țării",

a menționat ministrul Oleg Țulea. „Ambasadele conlucrează cu autoritățile statelor în care au fost introduse restricții de deplasare. Monitorizăm evoluțiile și intervenim acolo unde este cazul", a menționat ministrul de externe.

Premierul a fost informat și despre lucrările de reabilitare a infrastructurii din cadrul proiectului "Drumuri bune pentru toți" au fost finalizate în proporție de 65%. „Mai mulți primari sunt îngrijorați că lucrările nu vor fi finalizate în termeni. Vă rog să mobilizați mai mulți agenți economici, ca să reușim cu implementarea proiectului", a menționat premierul.

În cadrul ședinței de astăzi, a fost prezentat spre aprobare proiectul de lege privind activitatea de asigurare și reasigurare, elaborat în concordanță cu prevederile Acordului de asociere RM-UE. Documentul prevede implementarea unui șir de acțiuni, cu scopul consolidării sectorului de asigurări.

Părinții cu patru și mai mulți copii vor beneficia de poliță de asigurare medicală obligatorie gratuită. Un document în acest sens, elaborat de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, prevede acordarea statutului de persoană asigurată pentru părințele care exercită creșterea

și educarea a patru și mai mulți copii pentru perioada în care cel puțin un copil are vârsta de până la 18 ani.

Executivul a aprobat componența nominală a Comisiei naționale privind schimbările climatice, care a drept obiectiv coordonarea la nivel național a activităților de implementare a prevederilor Convenției ONU privind schimbările climatice. Comisia va fi constituită din 17 membri.

A fost aprobat mecanismul de plată a prestațiilor de asigurări sociale prin intermediul serviciului MPay. Totodată, a fost ajustat cadrul normativ ce ține de asigurarea cu pensii a militarilor și a altor categorii de funcționari cu statut special. Astfel, persoanele care se încadrează în această categorie vor putea beneficia de alocația lunară suplimentară indiferent de faptul dacă sunt sau nu beneficiari de pensii ori alocații sociale de stat.

Va fi semnat Memorandumul de Înțelegere între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova și Ministerul Tineretului și Sportului al Republicii Bulgaria privind cooperarea în domeniile tineretului și sportului. Înțelegerea prevede implementarea unor programe de leadership și de dezvoltare personală pentru

tineri, participarea la evenimente internaționale de tineret, etc.

Ministrul Pavel Voicu a prezentat proiectul cu privire la instituirea medaliei comemorative „30 de ani ai Poliției Republicii Moldova”. Distincția va fi conferită angajaților și pensionarilor MAI în semn de recunoștință și apreciere a meritelor deosebite în activitate, precum și altor persoane pentru contribuție la dezvoltarea relațiilor de colaborare sau pentru servicii remarcabile aduse Poliției Republicii Moldova.

La finalul ședinței, premierul a îndemnat cetățenii Republicii Moldova să participe la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie, menționând că Guvernul a întreprins toate măsurile necesare pentru excluderea oricărui pericol de sănătate: „Guvernul, CEC și toate instituțiile responsabile au depus tot efortul pentru a organiza acest scrutin în mod democratic, liber, astfel încât toți cetățenii să poată participa la acest exercițiu, inclusiv cei care se află peste hotarele țării. Pentru ca scrutinul să fie validat, trebuie să se prezinte la vot cel puțin o treime din cetățenii cu drept de vot. Nu trebuie să admitem repetarea turului I, pentru că asta va însemna o perpetuare a instabilității", a conchis premierul.



# PRINCIPALELE LUCRĂRI AGRICOLE DIN LUNA NOIEMBRIE PE CÂMP, ÎN LIVADĂ, ÎN SOLAR SAU ÎN STUPINĂ

Noiembrie cunoscută și sub numele de Brumar este ultima lună de toamnă și perioada când în ferme se fac ultimele pregătiri pentru iernat. Deși frigul începe să își arate colții, activitățile câmpului nu încetează cu totul: acum se termină însămânțările de toamnă și începe aratul miriștilor pentru primăvară. De altfel, chiar prima săptămână din noiembrie se numește Săptămâna Miriștei. În livadă dacă vremea este frumoasă se plantează pomi fructiferi și arbuști sau se sapă gropi pentru cei care urmează să fie sădiți în primăvară. Se îngroapă via pentru a o proteja de ger iar trunchiurile copacilor se vopsesc cu var ca să nu-i ademenească pe iepuri să le distrugă scoarța. Și vacile sunt pregătite pentru perioada rece astfel că se asigură adăposturile și se face trecerea treptată de la pășune la stabulație.

## CULTURI DE CÂMP

- Se finalizează lucrările de recoltare, transport și depozitare ale produselor agricole;
- Cea mai importantă activitate a lunii noiembrie este pregătirea terenului pentru campania de primăvară;
- Se eliberează suprafețele agricole de resturile vegetale;
- Este indicat ca toate terenurile agricole să fie arate înainte de intrarea în iarnă;
- Odată cu pregătirea terenului, se aplică 20 – 30 tone gunoi de grajd/ha, o dată la 3 – 4 ani și îngrășăminte pe bază de fosfor și potasiu, în cantitate de 40 – 60 kg substanță activă/ha;



- Arătura se efectuează, funcție de sol, la 18 – 20 cm adâncime, cu precizarea că pe solurile cu o vegetație prea înaltă se procedează mai întâi la o mărunțire a acesteia cu grapa cu discuri;
- Se finalizează pregătirea patului germinativ și a semănăturii la culturile de toamnă în epoca optimă, îndeosebi pe terenurile cu o bună aprovizionare cu apă a solului;
- Se îngrijesc semănăturile de toamnă cum ar fi rapița sau grâul.

## APICULTURĂ

- În zilele favorabile se pot continua o serie de lucrări de pregătire a familiilor de albine din luna trecută și remedierea stărilor anormale aparute: hrană insuficientă, hrană de proastă, pierderea mătcii, umiditatea exagerată, pătrunderea șoarecilor în stupi;
- Trebuie accentuat faptul că pentru iernare, familia de albine are nevoie de aproximativ 18 kg miere și 1,5-2 kg păstură pentru creșterea puietului în partea a doua a iernii și în primăvară;
- În zilele nefavorabile se poate aprecia starea familiei de albine prin ascultarea zumzetului albinelor cu un tub de cauciuc introdus pe urdiniș și vizualizarea foi de control;
- Umiditatea excesivă se îndalță prin mutarea stupilor într-un loc înșorit pe vatră și îmbunătățirea aerisirii prin asigurarea unui spațiu de 1-2 cm în podișor care va fi acoperit de saltețuță;
- Pe lângă lucrările efectuate în stupină interesele apicultorilor în această perioadă au în vedere valorificarea produselor apicole obținute, planificarea pe perioada de iarnă a altor lucrări ce țin de pregătirea viitorului sezon apicol cu materiale și echipamente (întreținere, reparare, reformare, achiziție), completarea cunoștințelor prin participarea la cursuri, conferințe apicole, studiu autodidact.

## ZOOTEHNIE

- Se aplică măsurile sanitare – veterinare prevăzute pentru această lună;
- Tot acum se pregătesc adăposturile pentru stabulație din timpul iernii;
- Trebuie să se aibă în vedere ca sub nicio formă să nu plouă pe animale. Curenții de aer nu trebuie să depășească 1m/s. Este foarte important acest aspect și astfel sunt evitate și îmbolnăvirile care pot duce la pierderi enorme;
- Și lumina este un factor extrem de important având în vedere că influențează prin lipsă funcționarea glandei tiroide a



animalelor, putând favoriza depunerea excesivă a grăsimii. Iluminarea adăposturilor se face natural, prin intermediul radiațiilor solare sau artificial cu ajutorul lămpilor incandescente.

## LEGUMICULTURĂ

- În această perioadă se efectuează lucrări de recoltare la legumele rădăcinoase, vărzoase și se pregătesc spațiile pentru depozitarea acestora pentru perioada noiembrie-aprilie;
- Se adună resturile vegetale într-un spațiu pentru compostare, devenind astfel un îngrășământ organic prețios pentru recolta următoare;
- Se realizează arăturile de toamnă imediat ce culturile de legume din câmp sunt recoltate;
- Se finalizează recoltatul fasolei și a mazărei. Truc! Planta se taie de la nivelul solului iar rădăcinile sunt lăsate în pământ. Această metodă păstrează azotul care este eliberat treptat pe măsura ce rădăcina se descompune;
- La culturile de ceapă verde, usturoi verde se procedează la desființarea culturii anterioare și nivelarea de exploatare;
- Întreținerea culturilor de tomate, ardei și castraveți, ciclul al-II-lea din solar;
- Se continuă semănăturile pentru salată, ridichii de lună (soiuri de toamnă-iarnă) în câmp;
- Se colectează și se etichetează semințele pentru anul viitor. Tot acum se aleg și soiurile sau hibridii care vor fi folosiți în cultura următoare.

## VITICULTURĂ

- Se pregătesc spațiile și vasele necesare pentru depozitarea vinului;
- În sol se încorporează îngrășămintele cu fosfor și potasiu;
- Se încheie lucrările de protejare a butucilor contra gerurilor;
- Se vor completa golurile existente în plantații, dacă este cazul;



- Se încheie clasarea și stratificarea vițelor din școala de vițe;
- Se continuă desfundatul terenurilor destinate plantării.

## POMICULTURĂ

- Se recoltează nucile, migdalele și gutuile. Tot acum sunt adunate și perele care sunt păstrate peste iarnă;
- După recoltare se adună fructele stricate rămase pe pomi sau sub pomi, deoarece reprezintă o sursă de infecție pentru recolta anului următor;
- Aplicați o îmbăiere trunchiului și ramurilor pomilor fructiferi pentru a distruge dăunătorii care hibernează peste iarnă;
- În această perioadă tăierile se aplică numai semințoaselor și neapărat după ce pomii se "dezbracă" de toate frunzele;
- Se elimină ramurile uscate, rupte sau rănite;
- Îndepărtăm ramurile care se ating sau se intercalează;
- Lipsa unei toaletări a pomilor fructiferi se răsfrânge asupra performanței de rod a livezii. Astfel, pomii se vor supraîncărca cu fructe, care vor rămâne mici, urmând ca anul următor să nu mai rodească sau să producă o roadă mai săracă.

## GRĂDINĂ ȘI FLORI

- Se plantează bulbi de flori atât în solat cât și în grădină;
- Înainte de plantare este recomandat să se facă o selecție a bulbilor și să se îndepărtați cei stricați sau uscați. De asemenea, bulbi nu trebuie să prezinte nici zgârieturi, tăieturi sau zone moi;
- Se face mușuroirea trandafirilor cu scopul de a rezista mai bine peste iarnă;
- Se adună frunzele uscate din grădină/gazon;
- Se scot bulbi de dalie, begonia și gladiole și depozitează într-un mediu uscat pe perioada iernii;
- Se îndalță frunzele de trandafir căzute pentru a preveni boli specifice;
- Se culeg semințele și se pun la păstrat în pungi sau plicuri de hârtie, în locuri întunecoase și uscate;
- Pomi decorativi sensibili, care rămân în grădină pe timpul iernii (magnolii, smochin, dafin etc.), trebuie acoperiți cu o folie protectoare, cel târziu în această lună, mai ales în zonele deluroase și de munte, unde frigul vine mai repede;
- Tot la sfârșit de toamnă se pot planta flori perene și legume pentru sezonul rece. Se pot însămânța flori sălbatice, frezii, crini, anemone, amaryllis, cale etc; Investiți în hrănituri pentru păsări! Acestea sunt prietenii grădinii și vor menține scăzut numărul dăunătorilor;
- Este momentul să puneți ustensilele în cui. Acestea trebuie ascuțite, curățate sau date cu ulei. Le puteți depozita într-o magazie dar niciodată în aer liber deoarece frigul iernii le va distruge.



## PLANTE MEDICINALE

- Se culeg fructele de boz, "fratele" sălbatic al socului. Bozul este în prezent unul dintre cele mai eficiente tratamente împotriva kilogramelor în plus. Planta are efecte remarcabile și în tratamentul constipațiilor sau al hidropiziei;
- Se culege ciuboțica-cucului. Tratamentul cu ciuboțica-cucului reglează metabolismul, "îmblânzește" colesterolul și întărește sistemul imunitar. Mai mult, aportul altor substanțe valoroase prezente în compoziția plantei, saponozidele, fluidifică secrețiile bronșice. În timp, ciuboțica-cucului și-a căpătat renumele de salvator al bolnavilor cu afecțiuni grave: boli pulmonare, cardiace, renale, insomnii, neliniște, artrită și gută. Totodată, fitoterapeuții recomandă tratamentul cu această plantă pentru purificarea sângelui;
- Se culege tărăneasa. În ultimele decenii, tărăneasa a fost una din cele mai folosite plante pe plan mondial. În Elveția – țară cu mare tradiție în domeniul medicamentelor din plante – mai bine de jumătate din preparatele externe produse în ultimul deceniu au fost pe bază de tărăneasă. Industria cosmetică folosește în prezent intens alantoina – unul din principiile active cele mai importante ale tărăneșei – care este practic nelipsită în deodorante și creme de corp;
- Se colectează rizomii de stânjel. Aceștia au numeroase proprietăți medicinale, fiind folosiți pentru prepararea diverselor medicamente homeopate sau, ca atare, în ceaiuri din plante. Datorită aromei sale deosebite, rădăcina este utilizată în industria parfumurilor și a cosmeticelor. În esență, rădăcina acționează ca un purificator al sângelui, un stimulent al glandelor și un adjuvant al funcționării aparatului digestiv și excretor. Totodată, ajută la tratarea halenei, a arsurilor și cicatricelor;
- Se culege urzica moartă albă. Florile se culeg prin ciupire, partea aeriană prin tăierea tulpinilor de sub ultimele frunze. Acționează decongestiv, ca emolient și expectorant, vasoconstrictor, astringent. Este recomandată la hipertrofiile de prostată. Se mai folosește la leucoree, dismenoree, tulburări nervoase la menopauză, catar intestinal, diaree, sângerări nazale etc.



# SCHEME DE FERTILIZARE A CASTRAVEȚILOR FĂRĂ CHIMICALE!



Fertilizarea castraveților fără chimicale este de mare ajutor dacă vă doriți să aveți o recoltă bună, dar și sănătoasă, complet lipsită de chimicale. Este drept că îngrășămintele preparate în gospodărie nu reușesc mereu să aibă eficiența celor profesionale, însă merită să încercați să stropiți sau să puneți la rădăcina plantelor și preparate obținute după câteva rețete extrem de populare.

## STROPURI ȘI SCHEME DE FERTILIZARE LA CASTRAVEȚI:

- Fertilizarea castraveților cu îngrășământ din pâine.
- Fertilizarea castraveților cu infuzie de cenușă.
- Îngrășământ natural pentru castraveți cu decoct de ceapă.
- Soluții naturale pentru făinarea la castraveți.

## REȚETE BIO PENTRU O RECOLTĂ BOGATĂ!

### FERTILIZAREA CASTRAVEȚILOR CU ÎNGRĂȘĂMÂNT DIN PÂINE

Îngrășământ din pâine pentru castraveți? Sună ciudat, nu-i așa! Dar dacă vă gândiți să la baza acestei rețete stă drojdia din pâine, parcă lucrurile încep să se lege. Tratatamentul cu această soluție de fertilizare trebuie aplicat săptămânal la plante și este ușor de preparat în gospodărie.

Pentru soluție naturală de fertilizare pentru castraveți aveți nevoie de:

- o găleată;
- coji de pâine neagră;
- o piatră/greutate;
- apă curată.

Soluția naturală de fertilizare pentru castraveți se obține astfel: umpleți la 2/3 o găleată cu coajă de pâine neagră, adăugați apă și puneți deasupra o greutate care să

apese amestecul, căci altfel cojile se vor ridica la suprafață când va începe fermentarea. Așezați găleata într-un loc cald timp de o săptămână.

Soluția de drojdie se dizolvă în apă în proporție 1:3, iar fertilizarea poate fi făcută o dată pe săptămână: câte 0,5 litri de soluție la fiecare tufă. Acest tip de fertilizare se face de la începutul înfloririi până la începutul ofilirii.

### FERTILIZAREA CASTRAVEȚILOR CU INFUZIE DE CENUȘĂ

Infuzia de cenușă ajută la echilibrarea conținutului de potasiu. Dacă frunzele tufei de castraveți îngălbenesc, e un semnal că nu le ajunge potasiul. În acest caz stropiți plantele cu infuzie de cenușă: adăugați 2 pahare de cenușă în 1 litru de apă clocotită și lăsați să se infuzeze 24 de ore. Acest fertilizant este benefic și în caz de făinare.

### ÎNGRĂȘĂMÂNT NATURAL PENTRU CASTRAVEȚI CU DECOCT DE CEAPĂ

O altă soluție pentru fertilizarea naturală a castraveților este decoctul de ceapă. Încălziți o găleată de apă și adăugați 1 pahar de coji de ceapă, apoi puneți lichidul pe foc până începe a fierbe, apoi opriți focul și așteptați 2 ore. Ulterior puteți uda frunzele de castraveți cu soluția obținută.

### SOLUȚII NATURALE PENTRU FĂINAREA LA CASTRAVEȚI

O metodă foarte eficientă împotriva făinării este o soluție de lapte acru și apă (1:1), cu care se stropesc tufele o dată pe săptămână. Tot împotriva făinării este foarte eficientă soluția de bicarbonat de sodiu: 50 g la 10 litri de apă, plus 50 g de săpun lichid. Amestecați bine ingredientele și stropiți abundant fiecare tufă.

# SOLUȚII BIO PENTRU COMBATEREA GÂNDACULUI DE COLORADO

Infuzia de pătrunjel este o soluție cu care puteți combate gândacul de Colorado din grădina. Dăunătorul culturii de cartof atacă și ale plante precum vinețele și chiar tomatele. Înainte de a apela la substanțele chimice, la insecticidele clasice, dați o șansă infuziei de pătrunjel!

Infuzia de pătrunjel se folosește pe post de insecticid cu caracter preventiv, iar prepararea ei este simplă, nu necesită decât apă și pătrunjel proaspăt recoltat, cu frunze verzi, sănătoase.

Numeroase experimente realizate pe internet arată că gândacul de Colorado reacționează la mirosul de pătrunjel și părăsește planta. Soluția naturală poate fi folosită și când cartoful este în perioada de înflorire.

Semănați pe perimetrul lotului de cartofi - craițe - (nu numai că dă frumos, dar vă scapă și de nematozi), fasole, calomfir, sfeclă sau usturoi. Mirosul lor va alunga mare parte dintre ei și va apăra cultura chiar și de alți dăunători.

## REȚETĂ INFUZIE/INSECTICID PENTRU PREVENIREA ATACULUI GÂNDACULUI DE COLORADO

### INGREDIENTE:

- 5 litri de apă
- 150 grame de pătrunjel tocat, proaspăt

### MOD DE PREPARARE:

- Apa se dă în clocot și se adaugă pătrunjelul tocat proaspăt, după care se lasă la infuzat o jumătate de oră, cu vasul acoperit
- Se strecoară soluția obținută, după ce se răcește se pune în recipientul pentru stropit și se folosește pe frunzele de cartof, vinete sau, dacă este cazul tomate.



Următoarele plante opresc invazia gândacilor de Colorado, de aceea pot fi plasate printre cartofi, de pilda, sau în spațiul dintre rândurile de cartofi:

- hrean
- coriandru
- vetrice
- găbenele
- iarba matei

Stropiți cu infuzie de ardei iute: 10-20 bucăți ardei iuți se opăresc cu apă fiartă și se lasă la infuzat 12-24 ore. Apoi diluăm cu apă, adăugăm săpun (40 gr la 10 litri) sau săpun lichid, asta ca să adere mai bine de frunză. Când planta a răsărit suficient de mult (cam 10-15 cm) pudram cu gainat de pasare macinat pe plantele umezite în prealabil. Dar și mai bine cu soluție concentrată din foi de ceapă. Această procedură ar trebui făcută cam de 3-4 ori pe vară.

Dacă dăunătorii reușesc să se infiltreze în grădina ta, iată 3 metode prin care poți scăpa de ei:

- control manual: dacă nu ai o grădina foarte mare, verifică fiecare plantă în parte și strivește fiecare gândac de Colorado (inclusiv ouale și larvele);

- gărgărițe: acestea se înfruptă cu poftă din larvele gândacilor de Colorado, de aceea ai putea plasa în grădina plante care atrag aceste insecte (de pilda: găbenele, vetrice, chimen și marar);

- pământ de diatomee: o metodă non-toxică de a ține sub control gândacii de Colorado este aceea

și vor ieși la suprafață ca adulți, după circa 10 zile. De aceea, este important să continui procedurile de eliminare a dăunătorilor până când ai scăpat atât de adulți, cât și de larve.

### SOLUȚII NATURALE DE ÎNLĂTURARE A GÂNDACILOR DE COLORADO

Poți încerca o serie de soluții naturiste de îndepărtare a dăunătorilor - acestea pot fi aplicate cu un pulverizator ori de câte ori este nevoie (ideal, după fiecare ploaie).

- Infuzie de găbenele sau vetrice. Umple o oala cu găbenele sau vetrice proaspăt culese, acoperă-le cu apă și pune-le la fiert. Dă, apoi, focul mai încet și lasă apa să scadă la jumătate. Strecoară soluția, las-o la răcit și folosește-o la nevoie.

- Ceai de muștar sălbatic. Prepară un ceai din 4 cuișoare, un



de a presara diatomit pe fruze și pe solul din jurul plantelor; repeta procedura după fiecare ploaie.

Ține cont de faptul că larvele se vor ascunde în pământ în perioada de tranziție către stadiul de pupa

pumn de frunze de muștar sălbatic, 1 cațel de usturoi, adăugate la circa 250 ml de apă, și lasă amestecul să fiarbă circa 10 minute. Lasă ceaiul la răcit și folosește-l, apoi, ca spray împotriva gândacilor de Colorado.





## CADRUL NORMATIV PRIVIND SUBVENȚIONAREA SECTORULUI AGRICOL VINE CU NOI PREVEDERI

Cabinetul de miniștri a aprobat, miercuri, 21 octombrie 2020, în ședință de Guvern, modificările privind repartizarea mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, îmbunătățind astfel, condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up și sporind accesul la subvențiile pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural.

În context, proiectul aprobat impune operarea unor modificări în Hotărârea Guvernului nr.455/2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, Hotărârea Guvernului nr. 507/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind



condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural și Hotărârea Guvernului nr. 476/2019 pentru

aprobarea Regulamentului privind acordarea subvențiilor pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural.

Îmbunătățirea prevederilor cadrului normativ, facilitează acordarea subvențiilor migranților reveniți, prin acordarea subvențiilor majorate, în proporție de 15%, ce efectuează investiții în sectorul agricol postinvestițional și subvenții în avans pentru proiectele start-up.

De asemenea, sunt ajustate condițiile de acordare a sprijinului financiar grupurilor de producători agricoli, conform Legii 312/2013, pentru comercializarea producției agricole prin intermediul grupului de producători pentru care s-au asociat.

Totodată, au fost îmbunătățite condițiile de acordare a subvențiilor producătorilor agricoli la accesarea creditelor de la băncile comerciale și instituțiile financiare nebanca-re la încheierea contractelor de leasing. Drept rezultat, producătorul

agricol va solicita subvenția concomitent cu achitarea ultimei rate și trecerea în proprietate a bunului.

În vederea sporirii atractivității sectorului zootehnic, a fost egalată plafonarea mărimii subvenției acordate sub formă de compensație din valoarea utilajului tehnologic nou, de la 3,0 mil. lei per beneficiar, la 5,0 mil. lei per beneficiar, iar pentru dezvoltarea infrastructurii post-recoltare și procesare s-a aprobat extinderea termenului de achiziționare a utilajului de la doi la trei ani precedenți anului de subvenționare.

În condițiile climatice actuale, prin modificările aprobate au fost majorate subvențiile pentru compensarea parțială a cheltuielilor suportate la irigare de la 1,2 lei pentru fiecare 1m<sup>3</sup> de apă utilizată la irigare până la 2,4 lei pentru fiecare 1m<sup>3</sup>.

## GUVERNUL A APROBAT PROGRAMUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE A APICULTURII PENTRU PERIOADA 2021-2025

Cabinetul de miniștri a aprobat în cadrul ședinței de Guvern de miercuri, 21 octombrie curent, Programul Național de Dezvoltare a Apiculturii pentru perioada 2021-2025, ce are drept scop restructurarea și modernizarea sectorului apicol și creșterea competitivității produselor apicole atât pe piața internă cât și la export, în perioada nominalizată. În acest sens, concomitent a fost aprobat și un Planul de acțiuni pentru următorii doi ani.

Principalul obiectiv al Programului este ca până în anul 2025, volumul producției de miere exportată să crească până la 8, 2 mii tone, ceea ce este de două ori mai mult decât în prezent. Astfel, pentru realizarea obiectivului major, în pe-

rioda nominalizată urmează să fie implementate mai multe obiective specifice ce țin de:

- sporirea patrimoniului apicol și creșterea productivității stupinelor;
- îmbunătățirea fondului genetic apicol autohton și stării de sănătate a familiilor de albine;
- diversificarea producției apicole și consolidarea capacităților de producere și prelucrare a produselor apicole cu valoare adăugată prin cooperare și creare de centre apicole și grupuri de producători;
- promovarea culturii consumului mierii și stimularea comercializării locale;
- stimularea practicării apiculturii industriale prin consolidarea capacităților apicultorilor și creșterii numărului de specialiști tineri în sector.

Costurile totale necesare pentru implementarea Programului în perioada nominalizată constituie circa 1,1 miliarde lei. O parte din bani vor fi alocați din bugetul statului prin Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, iar o altă parte de acțiuni vor fi realizate în comun cu instituțiilor implicate în realizarea programului și prin atragerea investițiilor străine sau cu suportul partenerilor de dezvoltare. Conform estimărilor, beneficiile directe din activitățile apicole vor fi de circa 4 ori mai mari decât investițiile statului.

În cadrul ședinței de Guvern, ministrul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Ion PERJU a menționat importanța implementării Programului Național pentru dezvoltarea durabilă a sectorului apicol



în Republica Moldova, precizând că: „Majorarea numărului de stupine profesionale și stupinelor de prăsilă, inclusiv dezvoltarea clusterelor apicole, va asigura implementarea metodelor moderne de întreținere și reproducere a albinelor, producerii în apicultură și creșterii volumului producției apicole. Dezvoltarea sectorului apicol va avea impact atât asupra majorării volumului producției apicole, cât și asupra

producției agroalimentare globale, deoarece alina meliferă asigură polenizarea a peste 80% din culturile agricole, dar și a florei spontane”.

Notă: Programul Național de Dezvoltare a Apiculturii în Republica Moldova pentru anii 2021-2025 a fost elaborat cu suportul Proiectului „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P).

## REPUBLICA MOLDOVA A ÎNȚIAT ACTUALIZAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE CU EMISII REDUSE PÂNĂ ÎN 2030, CU SPRIJINUL UNIUNII EUROPENE

În perioada 19-20 octombrie curent, cele mai bune practici în elaborarea strategiilor de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung în UE și țările Parteneriatului Estic sunt discutate în cadrul unui webinar regional, organizat de Proiectul EU-4Climate, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD).

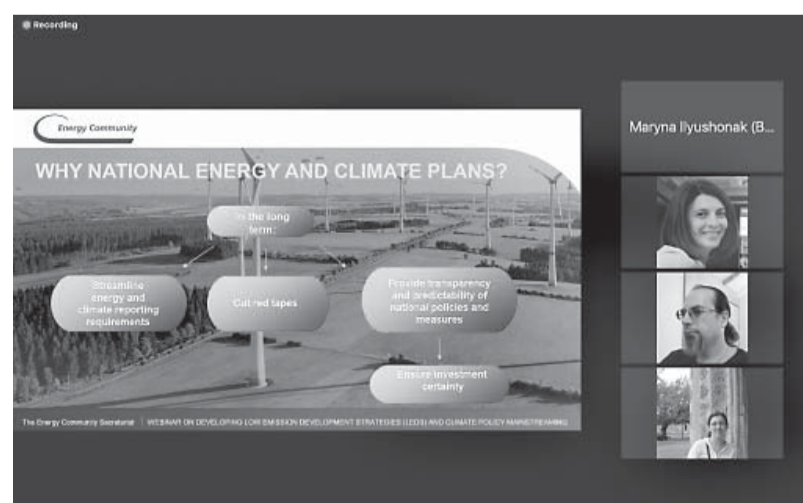
La eveniment participă reprezentanți din țările membre ale Parteneriatului Estic, Comisiei Europene, Comunității Energetice, Secretariatului Convenției-Cadru a Organizației Națiunilor Unite privind Schimbarea Climei (CONUSC), Agenției Europene de Mediu și a Institutului pentru Dezvoltare Durabilă și Relații Internaționale.

Participanții au examinat situația

actuală în țările membre ale Uniunii Europene, lider mondial în combaterea schimbărilor climatice, cu accent pe cele mai bune practici și integrarea în politicile sectoriale a aspectelor de schimbare a climei. Comunitatea Energetică a prezentat etapele la care se află Planurile Naționale pentru Energie și Mediu și acțiunile planificate pentru anul viitor.

Strategiile de dezvoltare cu emisii reduse constituie instrumentul național de implementare a Contribuțiilor Naționale Determinate la Acordul de la Paris și, respectiv, de atingere a țintei de menținere a încălzirii globale sub 2/1,5°C către sfârșitul secolului.

Republica Moldova a inițiat procesul de actualizare a Strategiei de dezvoltare cu emisii reduse până în anul 2030 în baza țințelor actualizate, mai ambițioase, de reducere a gazelor cu efect de seră stabilite în Contribu-



ția Națională Determinată la Acordul de la Paris, prezentată Secretariatului CONUSC în martie 2020.

Strategia va fi elaborată cu sprijinul Proiectului EU4Climate și va

aborda principalele sectoare responsabile de emisiile de gaze cu efect de seră: energetica, industria, agricultura, transport, rezidențial, forestier și managementul deșeurilor, precum și

acțiunile care urmează a fi întreprinse în cadrul acestor sectoare pentru a atinge ținta de 70% necondiționat și 88% condiționat de reducere a emisiilor de GES comparativ cu anul 1990.

Notă: Inițiativa EU4Climate este finanțată de Uniunea Europeană și implementată de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Proiectul sprijină țările în punerea în aplicare a Acordului de la Paris privind schimbările climatice și îmbunătățirea politicilor și legislației privind clima. Ambiția sa este de a limita efectele schimbării climei și de a face cetățenii mai rezistenți la ele. Acesta va ajuta țările din Parteneriatul Estic să integreze obiectivele privind emisiile reduse și rezistența la climă în politicile și planurile de dezvoltare, pentru a îmbunătăți și consolida politicile climatice și alinierea legislativă.



## GUVERNUL A ÎMBUNĂȚIT PRICIPIILE DE SUBVENȚIONARE PENTRU A CREȘTE NUMĂRUL DE PROIECTE START-UP ÎN AGRICULTURĂ ȘI DE SPORIRE A NIVELULUI DE TRAI ÎN MEDIUL RURAL

Cabinetul de miniștri a aprobat, miercuri, 21 octombrie 2020, în ședință de Guvern, modificarea modului de repartizare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, îmbunătățind astfel, condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up și sporind accesul la subvențiile pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural.

În context, proiectul aprobat impune operarea unor modificări în Hotărârea Guvernului nr.455/2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, Hotărârea Guvernului nr. 507/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up

din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural și Hotărârea Guvernului nr. 476/2019 pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea subvențiilor pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural.

Îmbunătățirea prevederilor cadrului normativ, facilitează acordarea subvențiilor migrantilor reveniți, care efectuează investiții în sectorul agricol postinvestițional și subvenții în avans pentru proiectele start-up. De asemenea, sunt ajustate condițiile de acordare a sprijinului financiar grupurilor de producători agricoli pentru comercializarea producției agricole prin intermediul grupului de producători pentru care s-au asociat.

Totodată, au fost îmbunătățite condițiile de acordare a subvențiilor producătorilor agricoli la accesarea



creditelor de la băncile comerciale și instituțiile financiare nebanca-re la încheierea contractelor de leasing. Drept rezultat, producătorul agricol va solicita subvenția concomitent cu achitarea ultimei rate și

trecerea în proprietate a bunului.

În vederea sporirii atractivității sectorului zootehnic, a fost egalată plafonarea mărimii subvenției acordate sub formă de compensație din valoarea utilajului tehnologic nou, de

la 3,0 mil. lei per beneficiar, la 5,0 mil. lei per beneficiar, iar pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare s-a aprobat extinderea termenului de achiziționare a utilajului de la doi la trei ani precedenți anului de subvenționare.

În condițiile climatice actuale, prin modificările aprobate au fost majorate subvențiile pentru compensarea parțială a cheltuielilor suportate la irigare de la 1,2 lei pentru fiecare 1m<sup>3</sup> de apă utilizată la irigare până la 2,4 lei pentru fiecare 1m<sup>3</sup>.

În ședință de Guvern, ministrul Ion PERJU a precizat că: „Proiectul nominalizat a fost elaborat ca o măsură de îmbunătățire a prevederilor de acordare a subvențiilor pentru sectorul zootehnic, de adaptare a cadrului normativ existent urmare a depistării unor prevederi neaplicabile, precum și în contextul multiplelor demersuri parvenite de la solicitanții de subvenții”.

## SLOVACIA VA OFERI BANI PENTRU REABILITAREA SISTEMULUI DE APROVIZIONARE CU APĂ DIN ORAȘUL IALOVENI

Pe 23 octombrie curent, la Ialoveni a avut loc conferința de lansare a unui proiect de dezvoltare regională, ce va fi realizat cu suportul Slovaciei și are drept scop îmbunătățirea calității vieții printr-un acces mai bun la apă potabilă în oraș și creșterea gradului de conștientizare a gestionării raționale a apei. Evenimentul de lansare a proiectului moldo-slovac „Apă potabilă în Ialoveni: îmbunătățirea calității vieții în Orașul Ialoveni prin acces îmbunătățit la apă potabilă și conștientizarea despre managementul apei”, a întrunit reprezentanți ai Agenției pentru Dezvoltare Regională (ADR) Senec-Pezinok, Slovacia, Agenției de Dezvoltare Regională Centru, Republica Moldova, Primăriei Ialoveni, consilieri locali și locuitori ai orașului Ialoveni.

Valoarea totală a proiectului este de 219.950,00 EUR (din această subvenție ODA slovacă 199.950,00 EUR și cofinanțarea Agenției de Dezvoltare Regională Senec-Pezinok 20 000,00 EUR).

Primarul orașului Ialoveni, Sergiu Armașu, a mulțumit partenerilor de dezvoltare pentru



acceptul de a susține inițiativa administrației locale și a munci în echipă în proiect, menționând că: „Aprobarea finanțării pentru acest proiect va rezolva problema asigurării cu apă a tuturor locuitorilor orașului”.

Proiectul prevede îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare prin reabilitarea unei părți a sistemului de alimentare cu

apă din Ialoveni (1035 m), dar și informarea și conștientizarea populației în vederea gestionării eficiente a resurselor de apă și abordarea unui comportament responsabil față de mediu.

Directorul ADR Centru, Viorel Jardan, a precizat că este cel de-al patrulea proiect, implementat în comun cu partenerii din Slovacia: „Ne confruntăm cu o multitudine

de probleme, însă, considerăm că sectorul de alimentație cu apă și sanitație este unul prioritar și mulțumim partenerilor slovaci pentru că s-au pliat pe necesitățile noastre și astăzi suntem mai aproape de a soluționa această problemă pentru locuitorii orașului Ialoveni. Proiectul este un model de bune practici și rezultatele sunt cele așteptate de locuitori”.

La rândul său, directorul interimar al ADR Senec-Pezinok din Slovacia, Eva Lovasicova, a salutat partenerii și a specificat că este o plăcere din partea organizației pe care o reprezintă să coopereze la cel de-al 4-lea proiect, felicitând pe această cale locuitorii orașului, dar și echipa de proiect pentru implicare și perseverență.

Managerul de proiect, reprezentantul Agenției pentru Dezvoltare Regională Senec-Pezinok, Slovacia, Eva Balazovicova, a precizat că activitățile planificate în proiect vor consolida relațiile de prietenie dintre Agenții, inclusiv, instituții dintre țări, subliniind că: „Prin realizarea mai multor activități comune, ați demonstrat că sunteți parteneri de nădejde, astfel, Slovacia continuă acordarea suportului în cadrul proiectelor de dezvoltare pentru ca împreună să ne bucurăm de creșterea nivelului de trai pentru locuitorii Regiunii Centru”.

Proiectul va derula până în luna aprilie 2022 și va asigura conexiunea fiabilă la apă potabilă a 18.500 de locuitori, precum și va permite conectarea la sistemul centralizat a circa 700 de gospodării.

## AU FOST APROBATE NOI NORME DE PROIECTARE ȘI CONSTRUCȚIE A SISTEMELOR DE ALIMENTARE CU APĂ ȘI CANALIZARE LA SCARĂ MICĂ



Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) în cadrul programului Uniunii Europene Inițiativa pentru Apă Plus (EUWI+) a organizat o ședință de lucru pentru a discuta noile norme de proiectare și construcție a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare la scară mică în Republica Moldova. La evenimentul organizat în format on-line au participat reprezentanți ai Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM), reprezentanți ai Delegației UE, experți naționali, parteneri de dezvoltare, precum și reprezentanți ai diferitor autorități și practicieni din sector.

În cadrul ședinței au fost prezentate și analizate noile prevederi ale Codului Practic în Construcții (G.03.08: 2020), aprobate la unu septembrie curent cu referire la noi norme permanente pentru proiectarea și construcția sistemelor de

alimentare cu apă potabilă la scară mică (până la 200 m<sup>3</sup> / zi), precum și noilor norme de viitor pentru sistemele de salubritate la scară mică (sub 2000 PE).

Reprezentanții MADRM au menționat că asigurarea accesului la apă potabilă și crearea condițiilor de sanitație adecvată este un obiectiv prioritar pe agenda instituției, iar suportul Uniunii Europene și experiența țărilor membre este utilă și necesară, în contextul, în care sectorul de alimentare cu apă și sanitație în țara noastră este în proces de dezvoltare. De asemenea, aceștia și-au exprimat convingerea că pentru realizarea obiectivelor și obținerea serviciilor durabile și fezabile, sunt necesare mai multe activități, primordial fiind revizuirea normativelor tehnice, din considerentul că proiectarea este o etapă inițială în procesul de construcție.



# STERILIZAREA BORCANELOR: CUM SE CURĂȚĂ, SIGILEAZĂ ȘI DEPOZITEAZĂ BORCANELE

Curățarea și sterilizarea borcanelor în care veți pune dulceațuri, zacuscă sau murături, este un proces important în producerea conservelor de casă pentru iarnă. Sunt mai multe metode de sterilizare la care puteți apela pentru borcane, cea mai sigură fiind sterilizarea în doi pași. De asemenea, sigilarea borcanelor vă va ajuta să păstrați conținutul lor mai mult timp în câmară, beci sau unde aveți locul dedicat depozitării bunătăților pentru anotimpul rece.

## CUM ALEM BORCANELE

Cele mai bune borcane sunt cele din sticlă, care sunt și cele mai ușor de sterilizat.

Înainte de a ne apuca de curățat și sterilizat borcane, trebuie să ne asigurăm că ele sunt cele potrivite. Se verifică atât capacitatea lor, cât și modul în care acestea se închis. Fiecare borcan trebuie să aibă capacul potrivit, de preferință unul nou.

Pentru murături se folosesc capace de metal la borcane. Saramura sau oțetul vor veni în contact cu capacul și îl vor coroda. De asemenea, dacă aveți capace de metal, nu le puneți la sterilizat, pentru că li se strică garnitura internă de prindere. Este suficient ca aceste capace să fie scufundate un minut în apă clocotită, apoi se șterg bine cu un prosop curat.

## CURĂȚAREA BORCANELOR CU APĂ ȘI DETERGENT

Înainte de sterilizarea propriu zisă, borcanele se lasă la înmuiat câteva ore în apă caldă, cu detergent de vase. Dacă sunt borcane refozite, verificați ca ele să fie complet goale, fără urme sau pete în interior. Folosiți o perie pentru o curățare riguroasă. După ce au stat la înmuiat, bor-



canele se clătesc de mai multe ori, ultima dată folosind apă rece.

Borcanele pot fi curățate și în mașina de spălat, folosind un program cu temperatură mare. Totuși, nu folosiți detergent în cazul acesta, pentru că pot rămâne pe borcane și pot schimba gustul produsului.

## DE CE TREBUIE STERILIZATE BORCANELE

Sterilizarea borcanelor este importantă pentru a distruge bacteriile care se pot afla în borcane și care pot altera conținutul produsului nostru. Cea mai sigură metodă de a distruge a germinilor este prin expunerea borcanelor la temperaturi ridicate, timp de minim 10 minute.

## METODE DE STERILIZARE A BORCANELOR

Folosirea unui sterilizator este cea mai simplă metodă de sterilizare a borcanelor. Dacă nu aveți acest aparat, borcanele se pot steriliza după mai multe metode: sterilizarea în apă clocotită (pe aragaz), la cuptor pe gaz sau cuptor electric, la microunde sau în mașina de spălat vase.

## STERILIZAREA BORCANELOR PRIN FIERBERE

Există mai multe metode de a steriliza borcanele, cel mai frecvent fiind folosită sterilizarea prin fierbere. Borcanele se pun în apă clocotită timp de cinci minute, cu tot cu capacele acestora. Este important ca borcanele să fie complet acoperite cu apă și să nu se atingă între ele pentru a evita spargerea lor.

## STERILIZAREA BORCANELOR ÎN CUPTOR

Sterilizarea borcanelor în cuptor la o temperatură de maxim 180 de grade. Borcanele se pun pe tava de la cuptor, spălate bine, cu gura în sus sau în jos. Se pune un ziar sau un prosop de bucătărie pe grătarul cuptorului, iar borcanele, la distanță unul de celălalt. Se lasă 15-20 de minute (fără capace), la 150 de grade, apoi se scot cu tot cu tavă și se pot umple cu produsul fierbinte, dulceață sau zacuscă. Capacele se spală cu apă fierbinte și apoi se șterg cu un șervet curat.

## STERILIZAREA BORCANELOR ÎN CUPTORUL CU MICROUND

Sterilizarea borcanelor la cuptor cu microunde este o altă metodă eficientă. Sunt suficiente două minute ca un borcan să fie

steril, însă nu poți pune prea multe borcane în cuptorul cu microunde. Capacele se sterilizează separat, în apă care fierbe.

## STERILIZAREA BORCANELOR ÎN MAȘINA DE SPĂLAT VASE

Sterilizarea borcanelor în mașina de spălat vase. Se așază borcanele și se aplică un ciclu scurt de spălare cu detergent, apoi se alege un program de spălare la temperaturi mari, de 65°-70° fără a adăuga detergent. Este cea mai comodă metodă și are avantajul că se pot steriliza recipientele împreună cu capacele lor.

## SIGILAREA BORCANELOR

Prin sigilarea borcanelor ne asigurăm că aerul nu intră în interior, ca să altereze preparatul. Se evită apariția bacteriilor și a procesului de fermentare. Capacele trebuie să fie curate, sterilizate și ele, și bine înșurubate.

Este important ca borcanele să stea cât de călduțe posibil până în momentul folosirii, așa că nu vă grăbiți să le scoateți. Regula este simplă: în recipientele fierbinți se pun produsele fierbinți, iar în cele reci se pun produse reci.

Borcanele care au un conținut fierbinte se sigilează imediat ce au fost umplute. Acestea se umple până la gât. Fiecare preparat este diferit, spre exemplu, gemul nu trebuie pus în borcan decât dacă e fierbinte sau la temperatura camerei.

## STERILIZAREA BORCANELOR DUPĂ CE AU FOST UMLUTE

A doua sterilizarea a borcanelor se face după ce acestea au fost umplute și sigilate. Borcanele se pun la fiert, distanțate între ele cu cârpe sau ziare ca să evitați spargerea. Este de preferat ca oala în care fierb borcanele să nu stea direct pe flacără, ci pe o tablă.

A doua sterilizarea a borcanelor se poate face și la la cuptor, sub o cârpă groasă uscată, acoperite cu o cârpă udă, într-o tavă, timp de jumătate de oră. După ce sunt scoase de la cuptor, borcanele trebuie acoperite cu o pătură groasă și lăsate să se răcească.

## DEPOZITAREA BORCANELOR

Produsele fierbinți au nevoie de o răcire lentă. După ce sunt gata, acestea trebuie depozitate într-o câmară, la un loc răcoros și întunecat.

Borcanele se etichetează numele preparatului și data la care a fost făcut. Dacă nu dispuneți de etichete puteți folosi un marker permanent cu care să scrieți pe borcan sau pe capac.

Dacă sunt mai multe borcane de același fel, ele se pot așeza într-un rând, unul în spatele celuilalt, iar primul borcan va indica ce se află în spate.



POFTĂ BUNĂ! • POFTĂ BUNĂ! • POFTĂ BUNĂ! • POFTĂ BUNĂ! • POFTĂ BUNĂ! • POFTĂ BUNĂ! • POFTĂ BUNĂ! • POFTĂ BUNĂ!

## MÂNCARE DE GOGONELE MURATE CU CARNE

Ingredientele necesare pentru Mâncare de gogonele murate cu carne:

- 750 de grame de pulpă de porc (dar merge și altă carne)
- 6 gogonele potrivite
- 3 roșii
- 3 ardei capia mai mari
- 4 căței de usturoi
- 2 linguri de ulei.
- 1 linguriță sos de soia
- 1 linguriță de miere
- ardei iute uscat
- sare



Cum se prepară Mâncare de gogonele murate cu carne:

După ce se spală, carnea se taie cuburi și se pune la călit în 2 linguri de ulei. Se lasă să se rumenească, dar doar foarte puțin. În acest timp, se taie gogonelele și roșiile felii nu foarte subțiri, potrivite. Acestea se adaugă peste carnea ușor prăjită. Ardeiul capia se curăță frumos

de semințe, fără să fie tăiat, se spală și apoi se taie rondele. Se adaugă și el în tigaie la călit cu legumele și carnea.

Peste toate ingredientele se toarnă o cană cu apă, se condimentează cu sare, se acoperă și se lasă la gătit timp de 40-45 de minute. Între timp se curăță usturoiul, care se pisează bine și se amestecă cu sos de soia și mierea de albine. Ardeiul iute se taie și el mărunț și se amestecă cu ingredientele

de mai sus. După ce s-au amestecat bine, înainte cu 5 minute de a se stinge focul la tigaie, se adaugă și se mai lasă la clocotit.

După aceste 5 minute, se stinge focul și se servește mâncarea de gogonele murate cu carne caldă, alături de pătrunjel proaspăt eventual. Este minunată, poftă bună!

## FRIPTURĂ DE PORC CU CIUPERCI, CASTRAVEȚI ȘI GOGOȘARI, LA CUPTOR

Friptura de porc cu ciuperci, castraveți și gogoșari, la cuptor, este o combinație savuroasă, fragedă și dietetică, care poate fi servită ca atare sau cu o garnitură de cartofi sau orez.

Necesarul de ingrediente:

- 1 kg carne de porc (pulpă, ceafă, ciolan, mușchi), două lingurițe cu muștar, șase castraveți murați, șase gogoșari la oțet, 500 grame ciuperci proaspete sau două borcane feliate, 1-2 linguri cu ulei de măsline extra-virgin și piper negru măcinat.

## MODUL DE PREPARARE:

Carnea pe care o avem, o vom tăia în felii potrivite, adică nici prea groase, nici prea subțirele. Ungem



fiecare felie cu muștar pe ambele părți și pe urmă le dăm la frigider pentru aproximativ șazeci de

minute. Castraveții și gogoșarii îi punem la desărat tot aproximativ șazeci de minute.

Spălăm ciupercile și le feliem. Castraveții murați și gogoșarii la oțet îi tăiem fâșii lungi și subțiri. Într-o tăviță așezăm carnea, deasupra punem feliuțele de castraveți și gogoșari, peste care la fel așezăm ciupercile, presaram cu piper și stropim cu puțin ulei. Trebuie să ținem cont, când punem apa, să nu acoperim preparatul. Introducem tăviță în cuptorul preîncălzit pentru aproximativ șazeci de minute, la foc potrivit, până scade apa, iar ciupercile, castraveții și gogoșarii s-au rumenit frumos.



# ZIUA INTERNAȚIONALĂ A MURĂTURILOR

## 14 NOIEMBRIE

Chiar dacă nu este zi cu roșu-n calendar, această sărbătoare cucerește toate inimile, chiar și a celor care, până să citească acest articol, nu știau că pe 14 noiembrie se sărbătorește Ziua Internațională a Murăturilor. Ei, bine, deoarece am aflat acest adevăr murat, tocmai este cazul să mergem repejor la frigider sau în beci și, înarmați cu cel mai mare bol posibil, să ne luăm suficientă muniție – murături și moare – pentru a citi ziarul Agravista din scoarță în scoarță. De aici, stimați prieteni, nu ne rămâne decât să vă urăm un tradițional "Să aveți poftă!" și imediat vă informăm că în întreaga lume există o gamă largă de alimente care se murăază, de la legume, la pește și până la carne și ciuperci, dar în Republica Moldova în mod tradițional se păstrează la murat mai ales gogonele, castraveți, varză, conopidă, pepeni, sfeclă roșie și ciuperci, iar în oțet îndeosebi ardeii și gogoșarii.

Pentru aromatizarea murăturilor se folosesc: mărar, crenguțe de vișin, ienibahar, usturoi, boabe de muștar, cuișoare, țelină, hrean, piper. Saramura după procesul de fermentare devină moare care este puternic aromată și acrișoară, în unele gospodării se consumă ca atare sau se folosește la înăcrutul ciorbelor.

Printre cele mai populare conserve pregătite de cetățenii Republicii Moldova se numără castraveții murați, preferați de peste 90% dintre aceștia, dar și zacusca (79%) și gogoșarii în oțet (74%). În cele ce urmează, le propunem dragilor noștri cititori niște sfaturi utile, dar și niște rețete de murături absolut bestiale, dacă e să inventăm o nouă formulă a superlativului.

### CUM SE PUN MURĂTURILE LA BORCAN

#### INGREDIENTE

Sezonul rece vine cu pași repezi, iar gospodinele s-au pus pe treabă. Vorba aia, murăturile nu se vor pune singure, nu? Nu te îngrijora în ceea ce privește proporțiile. Pui câte legume vrei, depinde de gusturi și... borcane, desigur.

Orice ai pune, nu uita să adaugi hreanul, pentru că el menține murăturile crocante. De ce ingrediente ai nevoie pentru a începe:

- castraveți
- varza albă
- ardei grași
- gogoșari
- ardei iuți
- morcovi
- gogonele
- boabe de struguri
- conopidă

2 căței de usturoi pentru fiecare borcan  
cate 2 fășii de hrean pentru fiecare borcan

rămurele de mărar uscat și de cimbru  
**PENTRU SARAMURA:**

1 l apă + 25 g sare neiodată (specială pentru murături)

2 linguri de oțet alimentar 9%, pentru fiecare borcan

### CUM PREGĂTEȘTI LEGUMELE

Sortează legumele, așa încât să fie numai cele bune, fără a lovite sau să aibă mucegai. Spală și curăță morcovii, varza, ardeiul gras și gogoșarii. Lasă castraveții în coajă și taie-le codița, doar.

Conopida se desface în buchețele mici, varza se taie în felii mai groase. Taie ardeii pe jumătate. Gogonelele mici se lasă întregi, iar cele mari se taie pe jumătate, iar morcovii se taie rondele, cu un cuțit ondulat.

### DETALIUL CARE LE FACE DELICIOASE

#### MOD DE PREPARARE

Alege, mai întâi, un borcan mare, de cel puțin 2 litri. Așează, pe fundul borcanului, două-trei rămurele de mărar uscat și de cimbru uscat și o fășie de hrean. Apoi, umple borcanul cu cât mai multe din legumele pregătite.

Printre ele, nu uita să adaugi boabe de strugure, câțiva căței de usturoi, ardei iuți întregi și fășii subțiri de rădăcină de hrean. Deasupra, nu uita să pui crenguțele de mărar și cimbru uscate, astfel încât ele să preseze conținutul.

Următorul pas este să pregătești saramura. Pune apă cu sare la fiert. Lasă să clocotească pentru două sau trei minute, înainte să stingi focul. Saramura se lasă vreme de 10 minute la răcorit, iar apoi se toarnă fierbinte în borcanele cu murături asortate. Borcanele trebuie să fie așezate pe o tavă metalică, care să preia socul termic.

În primele 24 de ore, murăturile se acoperă doar cu o farfurioară. A doua zi se pune câte o lingură de oțet în fiecare borcan de 2 litri și se închide capacul, spune Playtech.

În primele zile, zeama se tulbură, semn că începe să fermenteze, iar după două-trei săptămâni, moarea se limpezește de la sine. Dacă e cald în cămară, borcanele pot elimina gaze, ca atare le puteți deschide și închide la loc.

**ATENȚIE!** Asta e foarte important. Dacă borcanele prind „floare”, fierbe o nouă saramură, iar dacă le puneți în butoașe, în loc de borcane, nu uitați să suflați aer cu ajutorul unui furtun.

### UNIVERSUL BUTOIULUI CU MURĂTURI

Ne pregătim pentru iarnă și cum de la mesele îmbelșugate nu pot lipsi murăturile, vă propunem o rețetă delicioasă și plină de savoare pentru murăturile în butoi.

Murăturile pentru iarnă se fac în butoașe de stejar a căror mărime depinde de nevoile casei. Butoiul se spală și se opărește bine (butoiul întrebuițat numai pentru murături devine cu atât mai bun cu cât se învechește). Dacă are miros de mucegai, se stinge în el o mână de var. După ce s-a stins varul, se spală butoiul cu mai multe ape, frecându-l cu o perie, și se lasă să se zvânte. Se freacă apoi



înăuntru cu usturoi pisat.

Separat se spală în două-trei ape: castraveți, pepeni verzi mici, ardei lungi, gogonele (pătlăgele roșii crude), mere tari, țelină, rădăcină de pătrușel, morcov.

Tot zarzavatul întrebuițat trebuie să fie proaspăt și nevătămat, altfel se moaie în timpul iernii. Se așază toate în butoi, în proporțiile dorite, se adaugă mărar uscat și câteva fire de hrean sau frunze de vișin care țin murăturile tari, iar deasupra se toarnă saramura fierbinte făcută din 500 g de sare la 10 litri de apă.

Ca să fie murăturile gustoase și să țină mai bine, se adaugă câte 1 litru de oțet la fiecare 10 litri de apă. Se astupă bine cu dopul de lemn și în fiecare zi, timp de 10 zile, se rostogolește butoiul prin curte, ca să se amestece bien murăturile și saramura să le cuprindă pe toate. Se așază apoi butoiul într-o pivniță uscată și se desfundă atunci când dorim să consumăm murăturile.

### CUM SE PUNE CORECT VARZA MURATĂ PENTRU IARNĂ LA BUTOI

Amatorii de varză murată trebuie să știe că atunci când o vor alege pentru pus la murat, aceasta trebuie să fie bine coaptă. Ceea ce înseamnă că leguma e necesar să fie îndesată, albă și să aibă foile subțiri. Saramura se pregătește cu ajutorul unui cântar. De aceea, la fiecare 10 litri de apă folosiți, se adaugă și câte 500 de grame de sare grunjoasă. E cel mai potrivit tip de sare, pentru murături.

### VARZĂ MURATĂ LA BUTOI, REȚETĂ VECHĂ

Butoiul care urmează să fie umplut trebuie curățat foarte bine. Ideal este să fie spălat și uscat corespunzător. La baza recipientului se pun câțiva butuci din lemn, de mici dimensiuni, iar deasupra lor se pun condimentele. Puteți folosi crenguțe de cimbru, piper pregătit în săculeți de tifon și mărar uscat.

De asemenea, se curăță și taie în felii rotunde câțiva morcovi, dar și rădăcini de țelină. Pentru o varză murată ca la carte se recomandă să fie tăiate pe lungime câteva rădăcini de hrean. Acestea pot fi aruncate direct în butoi, sau adăugate pe parcurs, pe măsură ce butoiul se umple.

Unele gospodine mai adaugă și sfeclă roșie, pentru o nuanță de roz a murăturilor. Sau boabe de porumb, pentru a face varza aurie.

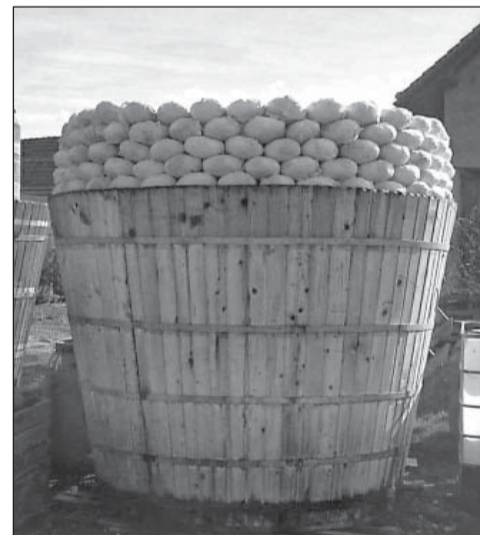
Fiecare varza se taie drept de la cotor, iar mai apoi se scobește înăuntru și se dă cu pu-

țină sare. Mai mult, verzele se vor așeza doar cu cotorul în sus și se apasă bine. Deasupra se pune un gratar de lemn, dar și o greutate, pentru a presa viitoarele murături.

### CUM PREGĂTEȘTI SARAMURA

Recipientul în care a fost pusă varza se lasă așa timp de 2 zile. În acest timp, gospodinele vor pregăti saramura, care nu constă în altceva decât din apă și sare grunjoasă. Amestecul trebuie să fie omogen, așa dar trebuie să vă asigurați că sarea s-a topit complet.

La finalul celor 2 zile, se toarnă și saramura peste verzele pregătite și se fixează



la loc capacul special. În următoarele zile, varza trebuie supravegheată, iar mai întâi trebuie luată spuma care se formează la suprafață. După aceea, trebuie strecurat un furtun gros printre verze și suflat cu putere. În unele regiuni ale țării, oamenii spun că varza pentru iarnă a fost „priticăcită”, atunci când se referă la acest proces.

Murăturile sunt benefice deoarece prin conservare își păstrează vitaminele, iar unii specialiști susțin că acestea dobândesc proprietăți curative. Suntem totuși sfătuiți să le consumăm cu moderație, iar medicii le recomandă la mesele care sunt bogate în grăsimi. Consumul moderat de murături ajută la combaterea astmului, a dermatitelor și cel mai important, scade riscul apariției cancerului de colon. O legendă spune că Napoleon și-ar fi ajutat soldații să se mențină în putere cu ajutorul catraveților murați, așa că și noi, cuprinși de emoțiile acestei sărbători mărețe - Ziua Internațională a Murăturilor - continuăm să ne menținem în putere cu toate culorile vierii, puse la murat în borcane sau butoaie. Să auzim de bine!

**Vasile PIETRARU**



## MOLDOVA EXPORTĂ MAI MULTE FRUCTE ȘI NUCI DECÂT TURCIA ȘI POLONIA, IAR GEORGIA MAI MULT DECÂT UZBEKISTAN

Lista celor mai mari 25 de exportatori mondiali de fructe și nuci nu include nicio țară din Europa de Est și fosta URSS. Numai locul 26 este ocupat de Polonia, care în 2019 a câștigat aproximativ 1,26 miliarde de dolari din exportul de fructe, pomușoare și nuci. În plus, Uzbekistan se află pe locul 37, iar Moldova închide primii 50 de exportatori. Nu vom lua în considerare Azerbaidjanul, care are un rezultat puțin mai mare decât Moldova, deoarece volumele semnificative ale exportului acestei țări sunt reexporturile de fructe și nuci din Iran și din alte țări către Rusia. Apropos, Turcia ocupă un loc ridicat - locul 7 în acest rating-, exportând fructe, pomușoare și nuci pentru 4,2 miliarde de dolari.

De ce am scris atunci în titlu că Moldova exportă mai multe fructe și nuci decât Turcia?!

Am decis să analizăm clasamentul global al exporturilor mai corect. La urma urmei, toate țările sunt de mărimi diferite, iar populația este diferită peste tot. Prin urmare, cu cât o țară are mai multă populație, cu atât mai mulți oameni pot fi angajați în cultivare și export. Adică, cu ratingul nostru, am încercat să arătăm cât de importante sunt exporturile de fructe pentru fiecare dintre aceste țări. Prin urmare, analiștii EastFruit au calculat clasamentul mondial al exportatorilor de fructe, pomușoare și nuci în ceea ce privește veniturile din export pe cap de locuitor.

Se pare că veniturile din exportul de fructe, pomușoare și nuci din Moldova sunt de aproximativ 88 USD pe locuitor. Apropos, acest indicator, de fapt, este probabil chiar mult mai mare, deoarece am pornit din datele oficiale privind



numărul populației din țară, deși în Republica Moldova se spune că acest indicator este supraestimat din cauza migrației masive a forței de muncă.

Interesant este faptul că rata de export a Turciei de fructe și nuci pe cap de locuitor este de numai 51 USD, în timp ce liderul exporturilor de fructe și nuci din fosta URSS, care este Uzbekistan, este de doar 20 USD pe cap de locuitor. Este adevărat, ar trebui făcută o specificare că, probabil, o parte din volumele de export ale Uzbekistanului nu sunt încă luate în considerare în statisticele oficiale, dar chiar și așa, nu va fi posibil să concureze cu Moldova în acest indicator.

Și chiar Georgia, pe care am criticat-o adesea pentru volume foarte mici de exporturi de fructe, în ciuda condițiilor excelente pentru cultivarea fructelor, pomușoarelor și a nucilor, atinge aproximativ 33 USD

pentru fiecare cetățean al țării - cu 68% mai mult decât Uzbekistan! Desigur, motivul constă în veniturile mari din exportul de alune. În ceea ce privește volumul exportului de alune, înainte de invazia dăunătorilor, Georgia ocupa locul doi în lume după Turcia, iar acum are încă volume mari de venituri.

Nu am inclus Belarusul în evaluarea noastră, deoarece această țară este implicată în principal în reexport și Azerbaidjan (din același motiv), precum și țările importatoare.

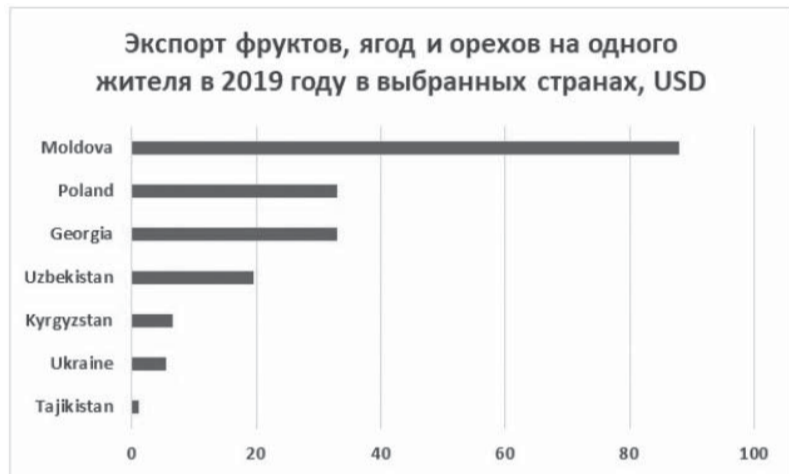
Apropos, ratingul nostru vorbește parțial despre potențialul de dezvoltare a exportului. Luați, de exemplu, Ucraina - această țară are suficiente resurse funciare și populație pentru a exporta în mod semnificativ mai multe fructe și nuci decât 5 dolari pe locuitor. Apropos, această cifră este de 16 ori mai mică decât exporturile Moldovei. În același timp,

Ucraina se învecinează cu Uniunea Europeană - cea mai mare piață de vânzări și, spre deosebire de Uzbekistan, are acces la mare.

În mod similar, atunci când vorbim despre marile succese ale Uzbekistanului, ar trebui să înțelegem că această țară are mult mai mare potențial. La urma urmei, o țară atât de îndepărtată precum Chile exportă fructe, pomușoare și nuci cu un randament de 309 dolari per locuitor! Acest lucru este, de asemenea, de 16 ori mai mare decât Uzbekistanul și de 57 de ori mai mare decât Ucraina!

Cu toate acestea, avem confirmarea că nu clima, disponibilitatea terenurilor și o populație numeroasă este cea care decide totul, ci principalul lucru în afacerea cu produse este comercializarea. Și o astfel de confirmare este indicatorul Olandei. Această țară exportă fructe, pomușoare și nuci în valoare de 478 USD per locuitor - mai mult decât orice altă țară din lume. Da, aceasta este în mare parte reexport, dar exportul produselor proprii rămâne foarte mare în același timp.

Prin urmare, mai avem rezerve de valorificat. Și urmăm cu mare interes dezvoltarea rapidă a creșterii nucilor în Georgia și Ucraina, o creștere a gamei de fructe cultivate și începutul tendinței producției industriale de pomușoare în Uzbekistan, dezvoltarea rapidă a infrastructurii de fructe și legume în Moldova și multe alte tendințe interesante din regiunea noastră.



## EXPORTATORII DE STRUGURI DE MASĂ DIN MOLDOVA CAUTĂ ALTERNATIVE LA PIAȚA RUSĂ

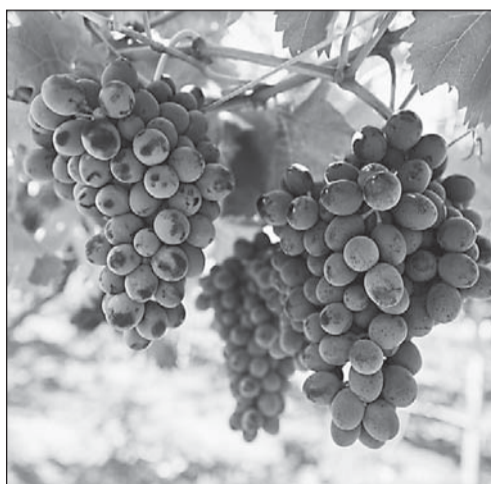
În ciuda faptului că Rusia rămâne principala piață pentru strugurii de masă din Moldova, unde strugurii moldoveni, potrivit estimărilor EastFruit, ocupă unii ani până la 15% din piață, cea mai rapidă creștere a pieței de vânzare pentru țară este UE. Cele mai mari țări importatoare de struguri moldoveni în UE sunt România și Polonia.

Luând în considerare scăderea nivelului de venit al populației din Federația Rusă, precum și saturația pieței cu struguri de masă din alte țări, piața rusă devine aglomerată. Prin urmare, Moldova caută activ alternative la aceasta. De exemplu, volumele destul de mari de struguri moldoveni sunt exportate chiar și în țări îndepărtate de Moldova precum Mongolia și Irak.

În acest context, echipa EastFruit, împreună cu Federația Agricoltorilor din Moldova FARM, au pregătit un nou videoclip promoțional în limba engleză despre sectorul strugurilor de masă din Moldova, care include contacte directe ale celor mai mari exportatori și informații interesante despre afacerea cu struguri.

Puțină lume știe, dar Moldova este cea mai rar vizitată țară din Europa, așa că această țară este subestimată de mulți. Firește, puțini oameni își dau seama că Moldova este unul din liderii mondiali în ceea ce privește exporturile de fructe și nuci pe cap de locuitor. Moldova exportă și mai multe fructe pe cap de locuitor decât Turcia, Polonia, Italia sau Franța și continuă să extindă producția foarte repede. Astfel, Moldova merită cu siguranță mai multă atenție!

Anul acesta, afacerea cu fructe și legume din Moldova au suferit foarte mult de



vreme rea - secetă severă, înghețuri timpurii și ploii târzii - care au redus considerabil roada și au afectat negativ calitatea produselor. Astfel, cantitatea de struguri disponibilă pentru export este probabil să scadă semnificativ în acest sezon. În anii buni, Moldova exportă până la 80.000 de tone de struguri de masă proaspeți, în principal soiuri negre tradiționale. Astfel, Moldova ocupă locul 15 în lume în ceea ce privește exporturile de struguri de masă proaspete și este unul dintre cei mai mari trei exportatori mondiali în ceea ce privește exporturile de struguri pe cap de locuitor.

Apropos, Moldova oferă de obicei cele mai competitive prețuri pentru struguri de masă decât oricare dintre primele 25 de țări exportatoare. Acest lucru poate fi unul de mândrie, dar încă vorbește despre potențialul de a spori eficiența comercializării strugurilor de masă din această țară. Mai mult, suprafața acestei culturi în Moldova continuă să crească și chiar și segmentul de struguri de masă în seră începe să se dezvolte activ.

## ÎN MOLDOVA AU CRESCUT SUBVENȚIILE PENTRU IRIGARE

În această săptămână, Cabinetul de Miniștri al Republicii Moldova a modificat o serie de prevederi ale regulamentului privind procedura de distribuire a fondurilor din Fondul național pentru dezvoltarea agriculturii și zonelor rurale. Printre altele, guvernul a dublat valoarea compensației parțiale pentru costurile de irigare ale fermierilor. Anul viitor, subvenția se va ridica la 2,4 lei (0,14 dolari) pentru fiecare metru cub de apă pompat în terenul agricol.

În Moldova, agricultura irigată este împărțită în mod convențional în două categorii: „mică” și „mare”. Primul se referă la sistemele de irigații construite și deținute de întreprinderile agricole private, al doilea se referă la sistemele de irigații centralizate, care se află pe bilanțul Agenției de Stat „Apele Moldovei”.

Zece sisteme centralizate capabile să furnizeze apă la 15 mii de hectare de teren agricol în 30 de așezări din Republica Moldova au fost reabilitate în ultimii cinci ani în cadrul programului Compact finanțat de Corporația Americană „Provocările Mileniului”. Conform condițiilor programului, sistemele de irigații moderni-

zate rămân în bilanțul „Apele Moldovei”, dar gestionarea acestora a fost transferată asociațiilor neguvernamentale ale consumatorilor de apă. În plus, încă 14 sisteme de irigații centralizate, care nu sunt actualizate, dar funcționale, subordonate agenției de stat, din acest an sunt în proces de transfer al competențelor administrative către asociațiile utilizatorilor de apă.

membri, de suprafața terenurilor irigate dintr-o anumită asociație etc.). Experții observă că „taxa de apă” pentru irigații în Moldova este semnificativ mai mare decât în multe alte țări din regiune.

În total, în Moldova, în zona de funcționare a sistemelor de irigații centralizate, există aproximativ 30 de mii de hectare de teren agricol. De fapt, nu mai



Printre alte funcții de gestionare, asociațiile stabilesc tarife pentru serviciile de pompare a apei în câmpuri. În ultimele trei secțiuni agricole, tarifele au fost de aproximativ 3-7 lei pe metru cub de apă (în funcție de numărul de

mult de 4-5 mii de hectare au fost irigate în ultimii ani (în principal plantații de legume, pomușoare și fructe, precum și sfeclă de zahăr). Aceeași cantitate de teren este udată cu mijloace de irigare „mici”.



## PREȚURILE NUCILOR ÎN MOLDOVA VOR FI MAI MICI DECÂT MEDIA ANULUI TRECUT CU APROXIMATIV 30%

În Moldova, recoltarea masivă a nucilor în 2020 a început abia la sfârșitul primei decade a lunii octombrie, cu aproximativ două săptămâni mai târziu decât anul trecut. Până la sfârșitul lunii octombrie 2019, comercianții moldoveni exportau deja în mod activ produse; anul acesta, însă, la sfârșitul lunii octombrie, au început doar să le cumpere și să le proceseze. În același timp, prețurile de pornire, în general, sunt semnificativ mai mici decât anul trecut, iar gama lor este foarte largă: de la 15-20 lei / kg (0,74-1,17 USD / kg) pentru miezul fărâmițat și sferturile întunecate până la 80-90 lei / kg (4,7-5,3 USD / kg) pentru jumătățile albe ale nucleului.

În ultimul an de comercializare, prețurile maxime pentru miez de nucă au ajuns la 110-120 lei / kg (6,47-7,05 dolari / kg), în medie 90-100 lei / kg (5,3-5,8 dolari / kg). Anul acesta, săptămâna trecută, plantațiile de nuc au scos la vânzare primele loturi mai mult sau mai puțin mari de miez de nucă de calitate mai bună, la un preț de aproximativ 90 de lei / kg. Cu toate acestea, cererea de produse la un astfel de preț din partea comercianților nu este încă mare. Reprezentanții companiilor exportatoare susțin că, ținând cont de prețurile specificate în contractele cu cumpărătorii europeni (aproximativ 5-5,2 euro / kg) pentru miez de nucă de înaltă calitate, în prezent consideră că 70 este un nivel acceptabil al prețu-



rilor de cumpărare pentru aceste produse pe piața internă - 80 lei / kg (4,11-4,70 dolari/kg).

Previțiunile prețului comerciantului pentru viitorul apropiat sunt negative și pentru fermieri. Precipitațiile cad periodic în Moldova de la sfârșitul lunii octombrie. Acest lucru este parțial bun pentru cultivatorii de nuc, deoarece ploile au accelerat căderea fructelor

coapte, acestea fiind mai ușor de cules. Cu toate acestea, pe de altă parte, dacă fructele stau mult timp pe solul umed, miezul începe să se întunece rapid în interiorul cochiliei. În consecință, prețul unui astfel de produs scade brusc. Fermele de nuc ar trebui să accelereze procesul de recoltare, dar nu toate pot face acest lucru din cauza lipsei forței de muncă.

## PENTRU PRIMA DATĂ, MOLDOVA AR PUTEA VINDE MAI MULTE PRUNE PE PIAȚA EUROPEANĂ DECÂT PE CEA RUSĂ

Potrivit asociațiilor producătorilor agricoli din Republica Moldova, până la jumătatea lunii octombrie 2020 Moldova a exportat puțin mai mult de 43 de mii de tone de prune din noua cultură, adică aproximativ aceeași cantitate (44 de mii de tone) ca în aceeași perioadă a anului trecut. Între timp, anul acesta, recolta de prune din țară, conform estimărilor experților, este cu 40% mai mică decât nivelul de anul trecut (109 mii tone). Și încă un fapt important: din volumul de export menționat al prunelor moldovenești din recolta din 2020, aproximativ jumătate

(aproape 22 mii tone) au fost trimise pe piața UE.

Experții asociațiilor agrare din Republica Moldova consideră că, la începutul lunii noiembrie, nu mai rămăneau mai mult de 3-5 mii de tone de prune în frigiderele întreprinderilor agricole și comerciale din țară. Majoritatea acestui produs poate fi clasificat ca „export”.

Ca și anul trecut, care a fost și uscat, prunele mici reprezintă o pondere mare în structura culturilor. Cu toate acestea, după cum observă pomicultorii, în 2020 pruna a suferit de grindină, boli și dăunători, dar are caracteristici organoleptice bune și este

depozitată mult timp fără pierderi de calitate.

Mai mult, în Moldova, peste 70 de întreprinderi agricole, dintre care multe cultivă prune, au fost certificate conform standardelor GLOBAL G.A.P. și GRASP. Mai mult, comercianții din unele țări (Germania, Austria) preferă să cumpere prune nesortate și mici în Moldova. Având în vedere acest lucru, operatorii pieței fructelor din Moldova presupun că, până la sfârșitul sezonului curent, exportul de prune moldovenești către UE va depăși pentru prima dată volumul livrărilor către Federația Rusă.



## PREȚURILE SĂPTĂMÂNIALE ANGRO LA PRODUȚIA HORTICOLĂ

(29.10.2020)

Denumirea produsului	Prețurile producătorului, MDL/KG		
	minim	maxim	mediu
<b>FRUCTE ȘI POMUȘOARE</b>			
Mere Golden Delicious	6.00	8.00	7.00
Mere Idared	7.00	8.00	7.00
Mere Jonagold	8.00	10.00	9.00
Mere Reinette Simirenko	5.00	6.00	6.00
Mere Gala	8.00	9.00	8.00
Mere Grany Smith	10.00	11.00	10.00
Mere Fuji	-	-	-
Mere timpurii	-	-	-
Mere, alte soiuri	6.00	8.00	7.00
Pere Conference	19.00	20.00	19.00
Alte soiuri de pere	8.00	12.00	10.00
Struguri de masă (albi)	11.00	12.00	11.00
Struguri de masă (roșii)	13.00	15.00	13.00
Struguri negri	11.00	13.00	12.00
Struguri Moldova	10.00	12.00	11.00
Struguri Kismis	12.00	14.00	13.00
Caise	-	-	-
Prune	11.00	13.00	12.00
Piersici	10.00	15.00	12.00
Portocale	29.00	30.00	29.00
Mandarine	28.00	30.00	28.00
Banane (galbene)	16.00	17.00	16.00
Zmeură	-	-	-
Căpșune	-	-	-
Afine (calitate superioară)	-	-	-
Afine (clasa I)	-	-	-
Mure	-	-	-
Coacăză (neagră)	-	-	-
Coacăză (roșie)	-	-	-
Cireșe (diametrul peste 26 mm)	-	-	-
Cireșe (diametrul până la 26 mm)	-	-	-
Vișine	-	-	-
Pepene verde (harbuz)	7.00	9.00	8.00
Pepene galben (zemos)	10.00	13.00	12.00
<b>LEGUME</b>			
Cartofi (recolta anului curent)	3.5	5.00	4.00
Cartofi (recolta anului trecut)	-	-	-
Morcovi (recolta anului curent)	5.00	6.00	5.00
Morcovi (recolta anului trecut)	-	-	-
Ceapă galbenă (recolta anului curent)	3.00	3.5	3.00
Ceapă galbenă (recolta anului trecut)	-	-	-
Tomate de seră (roșii, rotunde)	8.00	9.00	8.00
Tomate de seră (roze)	15.00	18.00	16.00
Tomate de seră (roșii, cărnoase)	9.00	10.00	9.00
Tomate de seră (soi Cherry)	20.00	22.00	20.00
Castraveți de seră (scurți, netezi)	-	-	-
Castraveți de seră (scurți, cu suprafața zgrunțuroasă)	12.00	14.00	12.00
Castraveți de seră (lungi, netezi)	-	-	-
Ardei dulci de seră (roșii)	14.00	15.00	14.00
Ardei dulci de seră (verzi)	8.00	9.00	8.00
Ardei dulci de seră (galbeni)	14.00	15.00	14.00
<b>VERDEȚURI</b>			
Pătrunjel	40.00	45.00	40.00
Mărar	40.00	45.00	40.00
Coriandru	40.00	45.00	40.00
Busuioc	50.00	55.00	50.00
<b>NUCI ȘI FRUCTE DESHIDRATATE</b>			
Miez de nuc	80.00	90.00	85.00
Nuci (cu coajă)	25.00	35.00	30.00
Miez de alune	-	-	-
Alune (cu coajă)	45.00	55.00	50.00
Miez de migdale	-	-	-
Migdale (cu coajă)	45.00	50.00	45.00
Caise deshidratate	-	-	-

# SCHIMBĂRILE CLIMATICE REMODELEAZĂ CARACTERUL AGRICULTURII MONDIALE

La nivel planetar, solurile cu fertilitate redusă și foarte redusă ocupă 62%, cele cu fertilitate moderată 27%, iar cele caracterizate printr-o fertilitate ridicată numai 11% din suprafața totală a uscatului. Semnalul de alarmă din anul 1972, „avem un singur Pământ și trebuie să-l protejăm”, exprimat la Conferința Națiunilor Unite de la Stockholm privind Mediul și Umanitatea, este și astăzi extrem de actual, mai ales în contextul în care populația globului crește substanțial, resursele naturale se diminuează, schimbările climatice, cu fenomene extreme din ce în ce mai frecvente, devenind tot mai alarmante.



Pandemia provocată de Covid 19, declanșată la începutul anului 2020, ne determină să gândim un alt sistem de organizare, procesare, diversificare, conservare și distribuție a produselor agroalimentare.

Pe baza acumulării de cunoaștere, elita mondială a înțeles că unica soluție viabilă pentru dezvoltarea viitoare a societății umane și menținerea unui mediu sănătos este dezvoltarea durabilă și performantă, a cărei esență constă în utilizarea rațională a tuturor resurselor naturale, a surselor de energie convențională și a materiilor prime regenerabile, într-o măsură și într-un ritm care să permită refacerea lor, asigurând astfel continuitatea omenirii.

De aici, resursa naturală vitală pentru un viitor sustenabil și performant, alături și împreună cu APA, este SOLUL. La cel de al VIII-lea Congres Mondial de Știința Solului care a avut loc în România în 1964, cu participarea a 1190 specialiști din 63 de țări de pe 5 continente, solurile românești erau considerate „miracol”. Acest „mit” este acum pe cale de dispariție, mai ales în condițiile în care resursele naturale se diminuează, în timp ce investițiile făcute în agricultură și dezvoltarea rurală românească au fost și rămân nesemnificative, iar suprafața irigată a țării s-a redus substanțial față de cele 3,2 mil. ha existente în anul 1989. Este de remarcat, în același context, că o situație similară se atestă și în Republica Moldova, degradarea solului fiind o problemă extrem de acută. Să nu uităm că fiecare cultură exportă anual din sol, prin recoltă, zeci sau sute de kg de elemente nutritive,

azot, fosfor, potasiu, microelemente, în funcție de nivelul recoltelor obținute, recolte care în ultimii ani au atins cifre record.

Starea de fertilitate a solurilor se diminuează substanțial, se deteriorează continuu și ca urmare a folosirii unor cantități extrem de reduse de îngrășăminte minerale și organice, precum și din cauza eroziunii solului sau a altor factori naturali sau antropici folosiți nerațional.

Solul constituie bogăția cea mai de preț, zestrea cea mai valoroasă a unei națiuni, bogăție care trebuie prețuită, protejată și valorificată la adevăratul potențial, întrucât reprezintă garanția stabilității viitorului și consolidează securitatea și siguranța alimentară.

Alături și împreună cu SOLUL, altă resursă naturală cu rol hotărâtor în asigurarea recoltelor este APA. Schimbările climatice globale vor afecta drastic agricultura, restrângând zonele favorabile acestora, determinând modificări în spectrul sortimentului de culturi, solicitând tehnologii adaptate noilor condiții.

În acest context se impune pregnant modernizarea și eficientizarea sistemelor de irigații pentru valorificarea cât mai eficientă a tuturor resurselor de apă, obținerea unui randament ridicat pe fiecare ml de apă folosit în irigarea culturilor, mai ales în condițiile în care în țara noastră se înregistrează din ce în ce mai frecvent fenomene de secetă și arșiță. Amplificarea perioadelor de secetă înregistrate în ultimele decenii conduce inevitabil la accelerarea deșertificării și aridizării. Extinderea și amplificarea acestor fenomene s-a datorat și continuă să se datoreze neglijării, de multe

ori totale, a efectelor negative pe care progresul tehnologic și industrializarea intensivă le exercită asupra mediului în general și asupra climatului în special.

Schimbările climatice modifică substanțial și caracteristicile diferitelor țări sau regiuni, restrângând zonele favorabile pentru agricultură, impunând schimbări radicale ale sistemelor de exploatare, sortimentelor de genotipuri vegetale și animale, tehnologiilor de cultivare a plantelor și creșterea animalelor, sistemelor de asigurare a ecosanogenezei în ansamblu.

## FRECVENȚA ȘI GRAVITATEA SECETEI ȘI DEȘERTIFICĂRII SUNT EVIDENTE ACCENTUATE DE SCHIMBĂRILE CLIMATICE GLOBALE

Conform datelor furnizate de cercetătorii domeniului, în secolul 20, deceniile 1941-1950 și 1981-1990 au fost caracterizate prin 3 ani de secetă excesivă. Aceeași sursă arată că în primul deceniu al secolului 21 ne confruntăm cu 5 ani extrem de secetoși (2000-2001, 2001-2002, 2002-2003, 2006-2007 și 2008-2009), continuându-se și în deceniul al 2-lea. Inundațiile catastrofale din acest interval confirmă că țara noastră este puternic afectată de fenomenul schimbărilor climatice globale, care devin extrem de îngrijorătoare.

Vremea lipsită de precipitații este agravată de temperaturi crescute, peste media multianuală, lipsa de apă, vântul, căldura, evaporația

ențe negative asupra solului, apei din sol, asupra vegetației, pășunilor și fânețelor, plantațiilor de pomi și vița de vie, pădurilor și mai ales recoltelor plantelor cultivate și animalelor domestice.

Prima resursă naturală, rezerva de apă din sol, care se epuizează prin consumul plantelor și evaporație, atinge frecvent limite corespunzătoare intervalului de oflire și coeficientului de higroscopicitate pe adâncimi variabile. Nivelul apelor freatice scade dramatic. Apa freatică și cea de suprafață (râuri, lacuri), este influențată de lipsa de precipitații asociată cu temperaturi anormale, resursele reducându-se uneori până la dispariție, afectând grav ecosistemele din zonele respective.

Viața din sol, a doua resursă naturală esențială, în-cetinește sau stagnează, tulburând ciclurile biologice ale elementelor vitale, îndeosebi ale azotului și carbonului, cu repercusiuni asupra reducerii fertilității solului. Plantele de cultură reacționează diferit la secetă în funcție de presiunea osmotică proprie celulelor lor și de apartenența lor la grupa de eficacitate fotosintetică, din acest punct de vedere speciile din zonele temperate fiind cele mai afectate.

În cadrul speciilor cultivate în țara noastră există diferențe, unele fiind mai rezistente la secetă (grâul, orzul, rapița, floarea soarelui, sorgul, porumbul, iarba de Sudan, ghizideul, sparceta, lucerna), toleranța fiind condiționată de diferiți factori tehnologici, iar alte specii nu sunt pretabile semănatului în condiții de

de zahăr și furajera, trifoiul). Gradul de rezistență la secetă diferă între soiuri și hibrizi și poate fi îmbunătățit prin ameliorări genetice.

## PĂDURILE, EXPUSE ȘI ELE SECETEI, AU UN RISC SUPLIMENTAR, TĂIERI MASIVE, DEFRIȘĂRI ȘI INCENDII DEVASTATOARE

Rolul pădurilor de rezervor natural de biodiversitate, de recirculare a apei, de protecție contra vânturilor, de adăpost și hrănire a unor categorii de animale, se reduce. Animalele sunt deosebit de vulnerabile în condiții de secetă, fiind subnutrite, deshidratate, expuse la tulburări gastrice și diferite alte boli, cu particularități funcție de specie.

În asemenea condiții necesitatea înființării perdelelor de protecție agro-forestiere devine tot mai actuală. Suprafața globului pământesc acoperită de ape este de 71%, dar numai 2,5% din volumul total revine apei dulci.

Urmare a exploziei demografice și a intensificării utilizării apei la nivel mondial în tot mai multe domenii de activitate, resursele de apă dulce disponibile scad treptat și substanțial.

Dintre principalele sectoare care folosesc cantități mari de apă, se detașează agricultura ca cel mai mare utilizator de apă dulce, o evaluare făcută în anul 2000

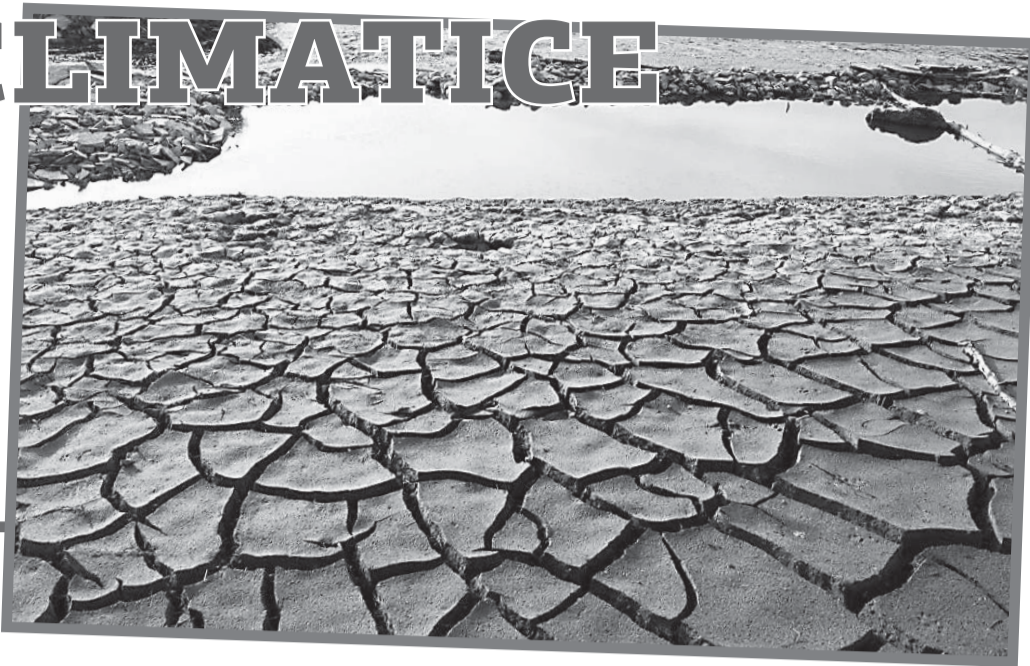
67% din totalul apei dulci disponibile.

Pentru anul 2025 se prevede o creștere a cerințelor de apă ale agriculturii de 1,2 ori, ale industriei de 1,5 ori, iar a consumului casnic de 1,8 ori.

Problema valorificării optime a apei, de orice proveniență, trebuie privită ca un obiectiv major al cercetării științifice, al tuturor factorilor implicați în dezvoltarea viitoare a societății, noile sisteme de irigații urmând a fi amenajate conform celor mai moderne realizări în domeniu.

Apa va deveni „cheia de boltă” a sustenabilității agriculturii și, de ce să nu spun, a prezentului și viitorului omenirii. Ca rezultat al impactului crescând al schimbării climatului global asupra mediului, resurselor de hrană și energie, provocarea majoră actuală a agro-economiei mondiale constă în elaborarea unui nou cadru strategic menit să conducă la dezvoltarea unei biosocietăți bazate pe cunoaștere.

Au fost identificate diferite direcții de acțiune pentru a răspunde principalelor provocări, dintre care menționăm dezvoltarea durabilă bazată pe cunoaștere, orientarea cunoașterii științifice spre aplicabilitate, asigurarea securității și siguranței alimentare, modernizarea spațiului rural, eficientizarea valorificării resurselor naturale, sol, apă, energie, conservarea biodiversității, durabilitate și performanță în agricultură, creșterea competitivității pe piața agricolă mondială, sincronizarea politicilor duse la multiple niveluri.





## SERVICIILE OFERITE DE REȚEAUA FEDERAȚIEI AGRICULTORILOR DIN MOLDOVA

### DEZVOLTAREA AFACERILOR

- Elaborarea planurilor de afaceri
- Asistență la elaborarea pachetului de documente pentru accesarea finanțărilor
- Asistență la efectuarea studiilor de fezabilitate a investițiilor și identificarea furnizorilor de echipamente
- Asistență la pregătirea aplicațiilor pentru accesarea subvențiilor
- Organizarea seminarelor de consultanță și formare a producătorilor agricoli în cadrul Măsurii 5 din Regulamentul de subvenționare
- Organizarea vizitelor și misiunilor de afaceri

### DEZVOLTAREA COOPERATIVELOR

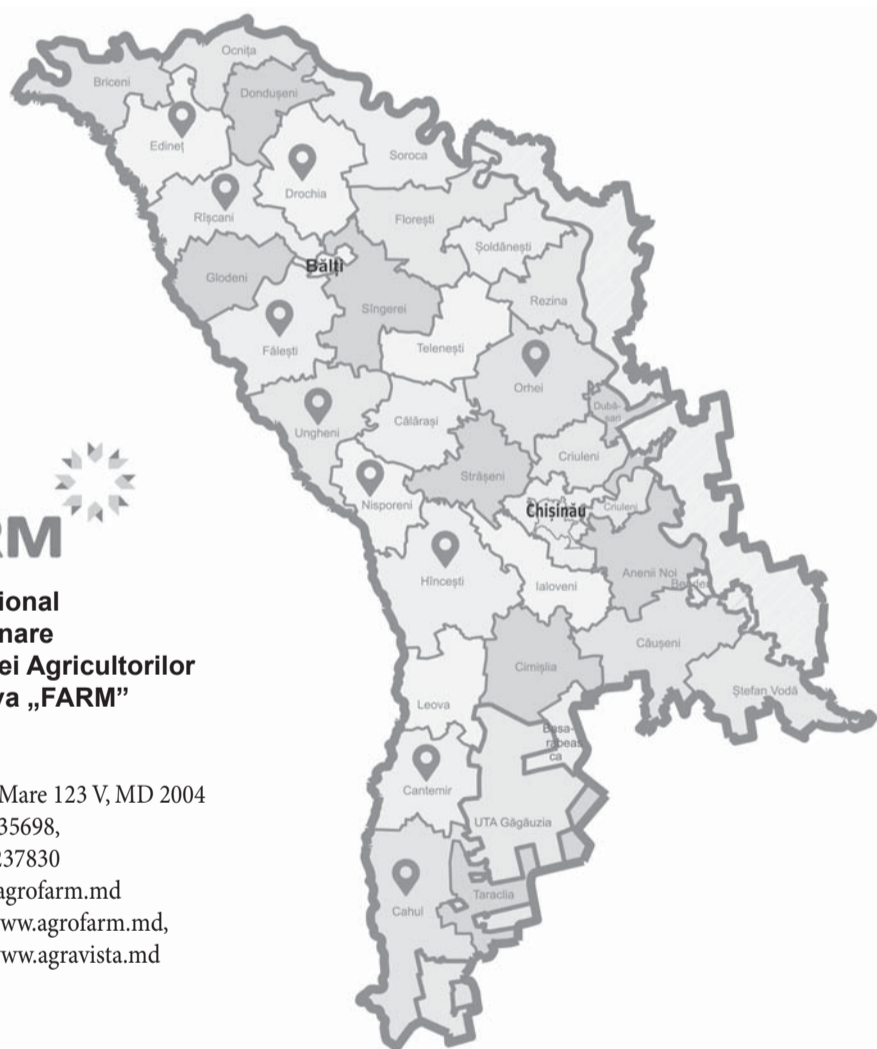
- Asistență la crearea și dezvoltarea cooperativelor de marketing
- Asistență la crearea și dezvoltarea asociațiilor profesionale pe produs
- Instruiri în dezvoltarea afacerilor și cooperativelor de marketing

### SERVICII DE MARKETING

- Servicii de intermediere a producției agricole
- Oferirea informației despre prețuri și piețe
- Promovarea cererilor și ofertelor comerciale
- Elaborarea studiilor și a cercetărilor de piață

Pentru informații suplimentare apelați oficiul național și organizațiile regionale ale Federației Agricultorilor din Moldova

### Organizațiile Regionale ale Federației Agricultorilor din Moldova



**FARM**

Oficiul Național  
 de Coordonare  
 al Federației Agricultorilor  
 din Moldova „FARM”

Or. Chișinău,  
 Bd. Ștefan cel Mare 123 V, MD 2004  
 Tel: +373 22 235698,  
 Fax: +373 22 237830  
 Email: farm@agrofarm.md  
 Pagina web: www.agrofarm.md,  
 www.agravista.md

#### CANTEMIR

AO „Fermer- AGROinform”  
 Str. Trandafirilor 2, et. IV, of. 408  
 Tel: 0 273 2 28 53  
 cantemir@agrofarm.md

#### CAHUL

AO „Centrul de Business din Cahul”  
 Piața Independenței, 6, of. 105; MD  
 Tel: 0 299 2 14 13  
 cahul@agrofarm.md

#### NISPORENI

OO „Nis-AGROinform”  
 Str. Suveranității, 2, et.3, of. 307  
 Tel: 0 246 2 38 57  
 nisporeni@agrofarm.md

#### DROCHIA

AO „AGRO-CONS”,  
 Bd. Independenței, 48  
 Tel: 0 252 2 70 32  
 drochia@agrofarm.md

#### EDINEȚ

A.O. „AGROinform”  
 Șos. Bucovinei, 37  
 Tel: 0 246 2 43 84  
 edinet@agrofarm.md

#### FĂLEȘTI

AO „CUTEZĂTORUL”  
 Str. Ștefan cel Mare, 50, et.1, of. 126  
 Tel: 0 259 2 29 51  
 falesti@agrofarm.md

#### HÂNCEȘTI

AO „Centrul de Extensiune în Agricultură”  
 Str. Mihalcea Hâncu, 123, et. 4, bir. 62  
 Tel: 0 269 2 34 08  
 hincesti@agrofarm.md

#### ORHEI

AO „ORHCONSINFO”  
 str. Vasile Mahu, 141  
 Tel: 0 235 24 955  
 orhei@agrofarm.md

#### RÂȘCANI

AO „Asociația Femeilor de Afaceri  
 din Sectorul Rural”  
 Str. Independenței 44, of. 12  
 Tel: 0 256 2 45 84  
 riscani@agrofarm.md

#### UNGHENI

AO „Centrul Pentru Inițiativă Privată”  
 Str. Națională, 7, bir.507,  
 Tel: 0 236 2 34 55  
 ungheni@agrofarm.md

#### SOROCA

„Teragronord”  
 str. Ștefan cel Mare 27a/5  
 Tel: 069021249  
 teragronord@gmail.com  
 soroca@agrofarm.md

#### TRANSNISTRIA

AO „Vitality”  
 Tiraspol, str. Yunoști 48 of. 10, MD 3300  
 068822395  
 tiraspol@agrofarm.md  
 ongvitality@gmail.com  
 viacheslav.bezhenar@gmail.com

În paginile ziarului **Agravista** PUTEȚI PLASA ANUNȚURILE Dvs comerciale.

DORIȚI SĂ **VINDEȚI** SAU SĂ **PROCURAȚI** MATERIAL SĂDITOR, INPUTURI, TEHNICĂ SAU PRODUCȚIE AGRICOLĂ?

**Doriți** ca despre oferta Dvs să știe cât mai mulți fermieri, producători agricoli,

PERSOANE CU ADEVĂRAT INTERESATE DE DOMENIU?

Ziarul Agravista Vă pune la dispoziție SPAȚIU PENTRU PROMOVARE.

PUBLICUL DVS ȚINTĂ SUNT TOCMAI CITITORII NOȘTRI!

Nu ezitați să ne contactați la adresa redacției:

Mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 123 „V”  
 Tel: (022)23 56 98; (+373)6 888 22 11 Fax: (022) 23 78 30;  
 Sau la adresa de e-mail: ebalan@agrofarm.md

\* **PROMOȚIE!** Anunțurile de mică publicitate  
 pentru membrii Federației Agricultorilor din Moldova  
 se plasează gratuit

**FACEȚI UN PAS ÎNAINTE, PROMOVAȚI-VĂ AFACEREA!**

**ABONAREA  
2021**

# DORIȚI SĂ ÎNCEPEȚI O AFACERE

## ȘI NU ȘTIȚI ÎN CE DOMENIU SĂ INVESTIȚI?

### Abonați-Vă la ziarul

ZIARUL PENTRU ȘI DESPRE  
AGRICULTORI

# Agravista

INDEX DE ABONARE: PM 21948  
AGROMEDIAINFORM



Agravista\* este publicația periodică care apare de două ori pe lună cu un tiraj de peste 3500 de exemplare. Ziarul este unul de profil agricol iar abonații Agravista sunt agricultorii, persoanele interesate de domeniu, autoritățile publice locale și naționale.

**TOATE ACESTE LA UN PREȚ  
REZONABIL DE NUMAI**

# 154 de lei

**PENTRU UN ABONAMENT**

**ANUAL**

Tematica materialelor o constituie problemele și realizările agriculturii din țara noastră, dar și de peste hotare.

#### ÎN FIECARE NUMĂR GĂSIȚI:

- ✓ *interviuri cu persoane de decizie,*
- ✓ *știri de actualitate,*
- ✓ *reportaje de la evenimente relevante pentru agricultori,*
- ✓ *istorii de succes,*
- ✓ *explicarea legislației în domeniu,*
- ✓ *anunțuri despre dezvoltare, finanțare și școlarizare pentru agricultori.*

#### PREȚURI DE ABONARE (lei)

1 lună	3 luni	6 luni	9 luni	12 luni*
<b>14</b>	<b>42</b>	<b>84</b>	<b>126</b>	<b>154</b>

\* august vacanță

ABONAMENTE LA ZIARUL NOSTRU POT FI PERFECTATE ÎN TOATE OFICIILE POȘTALE

